

Mediernes Minoriteter

- en undersøgelse af Tv-nyheders dækning af etniske minoriteter

Roskilde Universitetscenter
Det Samfundsvidenskabelige Basisstudium
4. semester, forår 2006, hus P2
Vejleder: Peter Oksen
Udarbejdet af Søren Loft Andersen

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Problemformulering	9
Uddybning	10
Arbejdsspørgsmål.....	11
Studiet af Tv-nyheder	12
Indholdsanalyse.....	12
Objektivitet og indholdsanalyse.....	14
Tekstanalyse	15
Tekstanalyse – en videnskab?	18
Videnskabsteori.....	19
Medierne og denne undersøgelse.....	21
Valg af medier.....	21
Valg af undersøgelsesperiode	23
Kategorisering af indslag.....	24
Udvælgelse af indslag til tekstanalysen.....	27
VHS eller www?	27
Afgrænsning.....	28
De etniske minoriteter i Tv-nyhederne.....	30
Indholdsanalysens resultater.....	30
Asyl/indvandring.....	31
Beskæftigelse	35
Bolig	35
Sundhed	37
Uddannelse	39
Forskning	41
Politik/lov	41
Kultur/kunst	41
Sociale forhold.....	41
Kriminalitet.....	42
Religion	44
Økonomi	47
Etniske relationer	47
Racisme	47
Andet/generelt.....	47
Afsluttende kommentarer	49
Sammenfatning	51
Bilag.....	53

Tabeloversigt:

Tabel 1: Procent af de adspurgte der oplever diskrimination i medier og fra politikere	4
Tabel 2: Seertal for Tv-avisen og Nyhederne i uge 17, 2006.....	21
Tabel 3: Beskrivelse af indholdsanalysens kategorier	25
Tabel 4: De registrerede indslag fordelt på kanal og tema.....	30

Rapportens omfang: 112.044 anslag (46,7 normalsider)

Indledning

Denne undersøgelse har til formål at klarlægge en eventuel tendens til ændring, i den måde hvorpå de danske licensfinansierede Tv-nyheder omtaler og dækker de etniske minoriteter. Det er et ofte påpeget problem, at der længe har været en skævvridning af mediernes dækning af de etniske minoriteter. Menneskerettighedsorganisationer, i og uden for Danmark, har længe haft Danmark i søgelyset som værende et land med store problemer med integrationen af etniske minoriteter. Som jeg i indledningen vil gennemgå, har også danske videnskabelige undersøgelser dokumenteret, at medierne i stor grad er med til påvirke danskernes holdning til, og opfattelse af, etniske minoriteter. En medforfatter til en af de større undersøgelser udtaler sig i et videnskabeligt tidsskrift om, at kun en større hændelse eller begivenhed, vil kunne medføre en ændring i den måde hvorpå politikere og især medier taler om etniske minoriteter. Det er på denne baggrund, at jeg har fundet det interessant at undersøge om mediernes dækning af de etniske minoriteter i Danmark har ændret karakter, nu hvor vi befinder os på den anden side af Muhammedsagen. Muhammedsagen kunne meget vel være den begivenhed, der har bragt økonomiske og politiske interesser i spil på en anden måde end tidligere. Min primære interesse med denne undersøgelse er altså, på baggrund af en stikprøve, at vurdere, om der er sket en ændring i mediernes måde at præsentere nyheder der på den ene eller anden måde relaterer sig til de etniske minoriteter. Dette gøres gennem en indholdsanalyse af Tv-nyheder, suppleret med en tekstanalytisk tilgang, hvorefter de fremkomne resultater sammenholdes med tidligere undersøgelser, som alle præsenteres kort herunder.

Analysebureauet Catinét udfører årligt undersøgelser af, hvorledes det overordnet går med integrationen af udlændinge og efterkommere i Danmark. Disse undersøgelser er baseret på kvantitative interviews af omkring 1000 respondenter. Formålet med disse undersøgelser er at give et overordnet indtryk af, hvordan det går med integrationen i dagens Danmark baseret på ”de integreredes” egne udsagn. Udsagn som ligger til grund for det såkaldte Integrationsindeks, et redskab Catinét har udviklet, som med hovedvægten lagt på 10 overordnede temaer, og ved hjælp af sammenligning med tidligere års tilsvarende undersøgelser, forsøger at give et indtryk af udviklingen i den oplevede integration i Danmark. På baggrund af sammenligningerne med de tidligere års undersøgelser, er det også muligt at iagttage udviklingen år for år og på den måde forholde sig til, om det går fremad for integrationen i Danmark.

I Integrationsstatus 2004 fremgår det ret entydigt, at det går bedre med integrationen i Danmark. Færre indvandrere, flygtninge og efterkommere af disse føler sig diskrimineret i langt de fleste aspekter af samfundslivet, synes den overordnede konklusion at være. Der er selvfølgelig underliggende nuancer i tallene. Det er fx også opgjort at arbejdsplads og uddannelse er de områder, hvor flest oplever eller føler diskrimination. Et andet eksempel kunne være de nuancer, der er blandt de adspurgte: For de indvandrere eller efterkommere der har en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse, oplever en større andel diskrimination end hos indvandrere og efterkommere med anden eller ingen uddannelsesmæssig baggrund. Men til trods for de underliggende nuancer, synes det overordnede billede at blive tegnet af en positiv udvikling på langt de fleste områder.

Der er dog et par pudsige ting at bemærke i dette overordnede billede på integrationen i Danmark. Hvor der på stort set alle områder er bedring, fx at færre føler sig diskrimineret i forbindelse med jobsøgning år for år, findes der på tre punkter en interessant og modsatrettet tendens. Det drejer sig om de adspurgtes opfattelse af politikere, medier og arbejdsmarked. Her er der nemlig forekommet en ikke ubetydelig stigning i den oplevede diskrimination:

Tabel 1: Procent af de adspurgte der oplever diskrimination i medier og fra politikere

År/Område	Medier	Politikere
2000	11 %	4 %
2002	6 %	3 %
2004	21 %	15 %

Kilde: Integrationsstatus 2004

Ser vi på tallene fra henholdsvis 2000, 2002 og 2004, ligger svarprocenterne på 11 %, 6 % og 21 % i forhold til medierne. Tallene for den oplevede diskrimination fra politikere ligger i den samme periode på henholdsvis 4 %, 3 % og 15 %. Dette betyder altså, at af de adspurgte indvandrere som svarede ja på et spørgsmål, om de oplever diskrimination, oplever 21 % i 2004 diskrimination fra mediernes side, og 15 % oplever det fra politikeres side. Udover at især disse to områder repræsenterer en modsatrettet udvikling, er den store stigning heller ikke til at tage fejl af. I 2004 oplevede dobbelt så mange sig diskrimineret i medierne set i forhold til 2000 og over 3 gange så mange i forhold til 2002. Tallene er endnu mere slående i forhold til den oplevede diskrimination fra politikernes side (Integrationsstatus 2004).

Det er påfaldende, at det på mange måder synes at gå fremad med integrationen i Danmark, men at det på så centrale områder som politikere og medier ser ud til at gå dårligere.

Nævnet for Etnisk Ligestilling udgav i 1997 resultaterne af en omfattende undersøgelse af bl.a. mediernes dækning af de etniske minoriteter. Forfatterne til undersøgelsen, Mustafa Hussain, Ferruh Yilmaz og Tim O'Connor, udfører en omfattende analyse af de licensfinansierede medier, de største dagblade samt den almene medieforbrugers sprogbrug og holdning angående etniske minoriteter. Den kvalitative del af undersøgelsen behandler bl.a. mediernes dækning af de etniske minoriteter ud fra et diskursteoretisk udgangspunkt. Det antages således, at medierne spiller en væsentlig rolle i forhold til at opstille en referenceramme, indenfor hvilken den almene medieforbruger danner meninger om og holdninger til samfundet omkring sig, og at medierne derfor bidrager væsentligt til at producere og reproducere en virkelighed, som vi som medieforbrugere deltager i, og forholder os til. I den kvantitative del af undersøgelsen registreres det i antal og procenter, hvilke typer indslag der bringes omhandlende de etniske minoriteter; hvor mange der er i alt og om vinklen er positiv/negativ. Derudover udføres kvalitative interviews med medieforbrugere med det formål at kortlægge den dagligdags sprogbrug, som benyttes til at tale og udtrykke meninger om de etniske minoriteter.

De væsentligste resultater af undersøgelsen fastslår bl.a., at der er store problemer med mediernes dækning af de etniske minoriteter. Når vi hører om de etniske minoriteter i både de licensfinansierede og privatejede medier, er det ofte i en negativ sammenhæng, hvad enten det er historier *om* eller historier *med* de etniske minoriteter. Langt overvejende fortælles disse historier i en *os-og-dem* stil, altså på en måde hvor der trækkes skarpe skel mellem os danskere og de andre; ”de fremmede”. Derudover er det meget få temaer, som medierne benytter, når etniske minoriteter på den ene eller anden måde behandles i nyheder og indslag. Det handler alt for ofte om islam og kriminalitet, et karakteristika ved nyhedsstrømmen som er medvirkende til at tegne et stereotyp billede, af den del af befolkningen der tilhører de etniske minoriteter. Disse stereotype billeder og den dertilhørende sprogbrug genfindes i øvrigt hos medieforbrugerne, som overvejende benytter mediernes billede af virkeligheden i forhold til at tage stilling til, og udtrykke sig om, etniske minoriteter. Det fastslås også, at medierne for det første er ret ens i deres formidling af etniske nyheder, og for det andet at formidlingen af etnisk stof ikke lever op til pressens højt besungne krav

om frihed, upartiskhed og saglighed. Medierne generaliserer således voldsomt, ligesom der ofte er problemer med at forholde sig kritisk til de benyttede kilder i forbindelse med fremstillingen af de etniske minoriteter. Alt dette er problematisk, da 80 % af den danske befolkning ikke har noget førstehåndskendskab til etniske minoriteter og derfor ikke i dagligdagen har andre kilder til information end medierne. Medierne har, med de licensfinansierede kanaler i spidsen fremgår det, legitimeret racistiske udtalelser og holdninger til de etniske minoriteter; populært sagt er den kulturelle racisme blevet stueren. En racisme der rangordner etniske minoriteter efter reelt eller opfattet kulturelt tilhørsforhold. Der findes altså, både i mediernes fremstilling af de etniske minoriteter og i den folkelige diskurs, et hierarki som rangordner de forskellige etniske grupper med danskere øverst og folk fra muslimske, typisk mellemøstlige, lande nederst. Det påpeges afsluttende i undersøgelsen, at de (uimodsagte) kilder som typisk benyttes i nyheder og indslag om de etniske minoriteter, som oftest er en del af den samfundsmæssige elite; politikere, embedsmænd, akademikere, organisationsrepræsentanter m.m. Det antydes, at denne elite har deciderede interesser i at fastholde det skævvredne syn på etniske minoriteter. Det være sig politiske, økonomiske eller ideologiske interesser (Hussain 1997). Der efterlades ikke den store tvivl i undersøgelsens resultater; den kulturelle racisme, eller neo-racismen, trives i Danmark generelt og i medierne specielt.

Det forekommer derfor ikke overraskende, når ECRI (European Commission against Racism and Intolerance), i deres rapport fra 2000, i indledningen bl.a. råder Danmark til at reagere på

”...the urgent need to fight against the influence of racism and xenophobia in the political sphere and to improve the general climate of opinion towards individuals of a foreign background” (coe.int 2000).

ECRI er en kommission under Europarådet, der med udgangspunkt i menneskerettighederne, har til formål at bekæmpe racisme, xenofobi, antisemitisme og intolerance på europæisk plan. I forbindelse hermed udfører kommissionen analyser af de enkelte europæiske lande, der udmønter sig i anbefalinger og forslag til medlemslandene. ECRI påpeger i rapporten, at danske medier har en udbredt tendens til at fremmane stereotype, negative billeder af etniske minoriteter (især somaliere og muslimer). Ligeledes påpeges det i rapporten, at danske medier undlader at dække almene hverdagsområder, der vedrører de etniske minoriteter, og i stedet lader sensationstrangen styre valget af nyheder, artikler og indslag med skadelig følgerkning for de etniske minoriteter.

Derudover udtrykker ECRI's rapport bekymring i forhold til det generelle klima i udlændingebatten. Det påpeges, at politiske eliter og opinionsdannere har tilskyndet den fremmedfjendtlighed og de negative stereotyper, som medierne viser. I særlig grad anses Dansk Folkeparti for at være en stor del af grunden til bl.a. den generelle tone i udlændingebatten, men også for at have presset andre politiske partier til i medierne at fremføre med fremmedfjendske udtalelser (pga. den parlamentariske trussel fra Dansk Folkepartis støt stigende vælgerfremgang). Det er altså ikke kun Nævnet for Etnisk Ligestillings undersøgelse fra 1997, der tilkendegiver et problem med integrationen i Danmark og mediernes rolle heri, problemet anerkendes på europæisk plan.

Nævnet for Etnisk Ligestilling har i 2002 igen været på banen, denne gang med en undersøgelse, der havde til formål at undersøge mediernes dækning af religioner i Danmark. Titlen på udgivelsen er "Mediernes muslimer – en antropologisk undersøgelse af mediernes dækning af religioner i Danmark", og allerede titlen tilkendegiver en af undersøgelsens konklusioner: At medierne i dækningen af religion (og de etniske minoriteter) konstruerer en "medie-muslim", der kun eksisterer i medierne og ikke i dagens Danmark. Denne muslim er karakteriseret ved at stå i skarp modsætning til det at være dansk. Tendensen til opdeling i *os* og *dem* ("danskerne" og "de andre") genfindes i denne undersøgelse af Peter Hervik (2002), der også påpeger en lignende tendens i opdelingen *vesten* og *islam*. En opdeling der ledsages af opfattelser som *dem* værende repræsentanter for en inferior middelalderlig kultur, som er en trussel mod *vores*, eller *vestens* samfund (Hervik 2002).

Det lader altså til, at medierne i Danmark har et problem i forhold til dækningen af etniske minoriteter. Problemet består tilsyneladende i forholdsvis ukritisk gengivelse af tvivlsomme kilder og disse påstande, manglende bevidsthed om øvrige journalistiske principper (såsom upartiskhed og ansvarlighed) og manglende bevidsthed om de samfundsmæssige konsekvenser af sprogbrug og vinkling af historier. Derudover peger ovenstående gennemgang i retning af, at medierne ikke formår at forholde sig kritisk til magthaverne i samfundet; den politiske og økonomiske elite.

I en artikel i tidsskriftet *Current Sociology* fremfører Mustafa Hussain i 2000 de væsentligste pointer fra den allerede nævnte undersøgelse fra 1997. Artiklen afsluttes bl.a. med følgende kommentar, som jeg også refererede til indledningsvist:

”The ideology that is put forward in the discourses on Muslim minorities in the media is the ideology of the current power elites of Danish society, who have privileged access to influential channels of communication. Unless their sense of ethnic realities changes, or their vital interests are threatened, for instance, by globalization trends in the world economy, public opinion, it seems, will continue to worsen in Denmark.” (Hussain 2000: 111)

Jeg skal ikke her uddybe mine holdninger til udsagnet, ligesom jeg heller ikke har tænkt mig at diskutere dets forholdsvist drastiske karakter; det er et fremadrettet udsagn, som er svært at sandsynliggøre videnskabeligt. Men citatet er derimod et kuriosum, nu hvor Muhammed-sagen ikke dominerer samtlige overskrifter og nyhedsindslag, og ilden i de danske ambassader vel efterhånden er slukket. Kan Muhammedsagen have været medvirkende til, at magthavende politiske og økonomiske elitors interesser nu er kommet i spil på en anden måde end tidligere, og at dette kan tænkes også at have indflydelse på politikeres og mediers måde at forholde sig til de etniske minoriteter på?

Det er ikke let at afgøre i hvor høj grad og på hvilken måde, Muhammedsagen har haft betydning for og indvirkning på dansk politik, kultur, identitet, økonomi og medier. I høj grad er det, indtil vi ser flere videnskabelige undersøgelser på området, nok et spørgsmål om politisk observans hvorledes Muhammedsagen og dens forløb og effekter udlægges. Alligevel finder jeg det relevant at gøre sig nogle overvejelser på et lidt overordnet plan, da Muhammedsagen rummer flere elementer, som er interessante og væsentlige i forhold til at begrunde denne undersøgelse.

Muhammedsagen sætter i høj grad problematikken omkring Danmarks behandling af etniske minoriteter på spidsen, og rejser dermed på ny spørgsmålet om mediernes dækning af etniske minoriteter. Men den rejser spørgsmålet med en anden kraft, end nok så mange undersøgelser er i stand til.

For det første mener jeg at dansk selvforståelse og identitet blev udfordret. Det billede som Danmark i mange år har forsøgt at projicere ud i verden, handler om særlige danske værdier, der i bund og grund beskriver Danmark som en grøn, frisindet, idyllisk og kompetent lilleputnation, hvor vi tager os af de svageste i samfundet, og sørger for uddannelse til alle. Det billede der fremkom af

Danmark i forbindelse med Muhammedsagen var et ganske andet. Skal vi tage budskabet alvorligt fra det amerikanske Tv-program ”60 minutes”, fremstod danskerne intolerante og blåøjede uden reel kontakt med omverdenen og kulturer forskellige fra den danske, samtidig med at et kulturforskrækket højrefløjsparti har afgørende indflydelse på dansk politik.

Derudover havde Muhammedsagen nogle meget konkrete konsekvenser. Det gik ud over dansk eksport, varer og firmaer blev boykottet, og enkelte danske firmaer stod nu i en situation, hvor det kunne komme på tale med fyringer som følge af faldende eksport og omsætning. Der er altså en tydelig og meget synlig forbindelse mellem spørgsmålet om behandlingen af etniske minoriteter i Danmark og konsekvenserne heraf.

Som sagt er det svært entydigt at fortolke Muhammedsagen og især på denne begrænsede plads. Men sagen har i hvert fald introduceret nye politiske aktører i mediebilledet og den offentlige debat. Dansk Industri er således gået i rette med Jyllands-Postens publicering af profettegningerne. Grundfos har, med Dansk Industris støtte, udtalt sig meget kritisk om den herskende tone i udlændingedebatten, og har dermed placeret sig modsat den siddende VK regerings linje på udlændingeområdet, ligesom Grundfos og Dansk Industri også har opponeret mod Dansk Folkepartis udlændingelinje.

Vender vi tilbage til citatet af Hussain (2002), om politiske og økonomiske interesser der skal bringes i spil på en ny måde, før der sker en ændring i mediernes dækning af etniske minoriteter, føres tanker let hen på Muhammedsagen, som netop har rokket ved danskernes selvforståelse, dansk økonomi og den politiske magtbalance.

Kort fortalt har den stigende tendens blandt etniske minoriteter til at føle sig diskrimineret af medierne, diverse undersøgelses resultater, Hussains forudsigelse og Muhammedsagens dimensioner foranlediget spørgsmålet:

Problemformulering

Har mediernes dækning af de etniske minoriteter ændret karakter siden Muhammedsagen?

Uddybning

Problemformuleringen, eller problemstillingen om man vil, rummer nogle formuleringer og begreber, som det er på sin plads at uddybe og præcisere nærmere.

Når der spørges om ”mediernes dækning har ændret karakter”, sigter denne formulering til en nærmere undersøgelse af et konkret, kommunikeret indhold i medierne. Det drejer sig for denne undersøgelse om Tv-nyheder på de to licensfinansierede kanaler, DR1 og TV2, over en periode på 2 måneder. Undersøgelsen skal foretages gennem en decideret indholdsanalytisk tilgang men også gennem en tekstanalytisk tilgang. Den indholdsanalytiske tilgang skal tjene til en talmæssig anskueliggørelse af de temaer, der forekommer i nyhedsstrømmen, hvilke temaer der ikke forekommer, samt hvor stor en del de udsendte temaer udgør af den samlede sendetid. Den tekstanalytiske tilgang, som også rummes under problemformuleringen, udgør den kvalitative del af undersøgelsen, og skal bidrage med en dybere forståelse af sprogbrug, argumentation og vinkling af nyhedsindslag. Tilsammen skal disse to tilgange til studiet af Tv-nyheder, vise om mediernes dækning af etniske minoriteter har ændret karakter, ligesom eventuelle ændringer skal anskueliggøres. I det følgende kapitel går jeg mere i dybden med ovenstående.

Derudover nævnes i problemformuleringen begrebet ”etniske minoriteter”. I denne sammenhæng hentydes der til indvandrere, flygtninge og disses efterkommere. Fælles for dem som betegnelsen dækker over, er at de har rødder i kulturer, der er væsentligt forskelligt fra den danske, og at de racemæssigt er forskellige fra danskere. Derfor dækker betegnelsen etniske minoriteter ikke over indvandrere og efterkommere fra øvrige europæiske og vestlige lande. Betegnelsen dækker derimod over fx grønlændere, latinamerikanere, afrikanere og asiater. Den opmærksomme læser vil sikkert bemærke, at det i undersøgelsen stort set kun er etniske minoriteter fra mellemøsten, der skrives om. Dette skyldes mediedækningen, og det skal derfor fastholdes, at begrebet ”etniske minoriteter” er bredere end som så.

Som det fremgår af problemformuleringen, er det nødvendigt at vide noget om mediernes dækning af etniske minoriteter *før* Muhammedsagen. Dette er der til dels redegjort for i indledningen, hvor de større undersøgelses resultater skitseres. Undersøgelserne der primært benyttes, er Mustafa Hussains, Ferruh Yilmaz’ og Tim O’Connors ”Medierne, minoriteten og majoriteten” fra 1997 og Peter Herviks ”Mediernes muslimer” fra 2002. Da Mustafa Hussains undersøgelse benytter en

indholdsanalytisk såvel som en diskursanalytisk tilgang til studiet af licensfinansierede Tv-nyheder, vil det naturligt være denne, jeg kan sammenholde mine resultater mest direkte med, men da Peter Herviks undersøgelse fra 2002 er af nyere dato, vil denne også blive inddraget om end i mindre omfang.

Som en sidste kommentar til problemformuleringen, er det vigtigt at fremhæve Muhammedsagens placering i dette projekt. Jeg har fundet anledning til, pga. Muhammedsagens dimensioner, at overveje, om den er at betragte som en streg i sandet, der markerer en ændring i forhold til mediernes og danskernes bevidsthed om de etniske minoriteter. Jeg inddrager ikke Muhammedsagen i projektets analyse, og har ingen ambitioner om at bevise eller sandsynliggøre dennes indflydelse på nyhedernes indhold.

Arbejdsspørgsmål

Ovenstående uddybning kan mere specifikt opsummeres i følgende arbejdsspørgsmål. Der refereres ikke eksplicit til disse i projektets analyse; spørgsmålene er formuleret som læseredskab og ikke som decideret analytisk styringsredskab.

- 1) Hvad karakteriserer de offentlige licensfinansierede nyhedsudsendelser, med hensyn til nyhedstemaer, deres antal og andel af den samlede sendetid?
  - Dette spørgsmål benyttes til analysens kvantitative del, hvor øvelsen er at kategorisere og sammentælle de indslag, der er forekommet i den konkrete medieovervågningsperiode vha. den indholdsanalytiske tilgang.

- 2) Hvad kendetegner mediernes sprogbrug og vinkling af nyhedsindslag omhandlende de etniske minoriteter?
  - Dette spørgsmål sigter mod den kvalitative del af undersøgelsen, og skal afdække hvilke sproglige billeder, evt. stereotyper, der tegnes i medierne af de etniske minoriteter. Derudover skal det bruges til at belyse hvilke associationer sprogbrugen trækker på, og hvilken vinkel der anlægges i de viste indslag, samt hvilke budskaber disse nyhedsindslag rummer.

Studiet af Tv-nyheder

Det er mit mål at gennemføre en indholdsanalyse af de nyhedsindslag der kunne registreres i den 2 måneder lange undersøgelsesperiode, primært med inspiration fra Hussain (1997). Det er også min ambition at supplere denne analyse med en kvalitativ analyse af mediernes sprogbrug og vinkling i dækningen af etniske minoriteter. Denne tilgang skal tjene til en uddybning af den overordnede, mere kvantitativt inspirerede, indholdsanalyse. Ét er at analysere og kategorisere typen af historier som medierne bringer om de etniske minoriteter, noget andet er at uddybe *hvad det egentlig er de siger*. Analyse af nyhedsindslag og sprogbrugen i disse (måden medierne taler om indvandrere på), kan bidrage med en mere nuanceret forståelse af mediernes dækning af de etniske minoriteter.

Indholdsanalyse

Indholdsanalysen som disciplin har en interessant og ikke uvæsentlig historie med rødder indenfor medieforskning. Selv om den i tidens løb er blevet anvendt til at studere meget forskellige genrer (film, teater osv.), har den sit udspring i studiet af medier i bredeste forstand. Som i så mange andre samfundsmæssige, videnskabelige og teknologiske sammenhænge, har 2. Verdenskrig også indenfor medieforskningen sat nogle markante spor. Indholdsanalysen blev i høj grad født under krigen, hvor den blev anvendt til analyse af især fjendtlig propaganda, med henblik på at afdække militærstrategiske forhold hos fjenden (Berelson 1971, Jeppesen 2005).

Men hvad er indholdsanalyse egentlig? Hvordan kan den anvendes og hvad kan den hjælpe os med når vi bedriver medieforskning? Disse spørgsmål vil jeg prøve at besvare i det følgende.

Følger vi Bernard Berelson, der helt tilbage i 1952 udgav bogen ”Content Analysis in communication research”, vil definitionen på indholdsanalyse lyde:

”Content analysis is a research technique for the objective, systematic, and quantitative description of the manifest content of communication.” (Berelson 1971: 18)

Denne definition af indholdsanalyse indebærer altså at vi *objektivt* kan betragte et givent kommunikeret indhold og derefter fremsætte en entydig *kvantitativ* beskrivelse af det. Som det

senere i denne gennemgang skal vise sig, forholder det sig dog ikke helt så ligetil. Indtil videre holder vi os dog til denne definition, med det formål at afklare hvad indholdsanalyse egentligt er, med fokus på den senere analyse af nyhedsindslag. Det følgende tager udgangspunkt i Berelson (1971).

Indholdsanalyse er en måde at tælle og sammenregne forskellige karakteristika ved et givent kommunikeret indhold. Der kan være mange og forskellige grunde til at udføre en sådan analyse, men det typiske er et ønske om at behandle et stort og komplekst datamateriale, med det formål at fremkomme med nogle *generelle* og i positivistisk forstand *sikre* resultater, uafhængige af den der udfører undersøgelsen.

I princippet kan alle karakteristika analyseres, men ifølge Berelson er det dog vigtigt at det drejer sig om indhold der er forholdsvis utvetydigt. Ellers går det ud over reliabiliteten af den udførte analyse. Groft sagt betyder dette at det ikke er videnskabeligt forsvarligt at udøve indholdsanalyse på fx et abstrakt digt, hvad det til gengæld er hvis man analyserer et ”enkler” indhold, med færre konnotationer. Med andre ord giver indholdsanalyse mere mening hvis indholdet er fx nyhedshistorier om togulykker, med hvilke man må formode der er forbundet færre konnotationer end tilfældet er med et abstrakt digt. Ifølge Berelson skal der være ”... a common universe of discourse among the relevant parties, so that the manifest content can be taken as a valid unit of study” (Berelson 1971: 19).

Indholdsanalyse kan anvendes på mange niveauer, og med forskellige grader af udførlighed. Dette afhænger naturligvis af den forhåndenværende problemstilling. Man kan i sin tilgang fx tillægge bestemte ord eller vendinger i et nyhedsindslag en bestemt værdi (fx positiv/negativ), og derpå kategorisere og sammentælle indslagene på baggrund af forekomsten af disse ord eller vendinger. Eller man kan registrere forekomsten af bestemte ord og vendinger i fx avisartikler over en årrække med henblik på at sammenholde forekomsten af disse ord eller vendinger med andre faktorer – fx ændrede økonomiske betingelser for avisproduktion, ændringer i lovgivning på området eller noget helt tredje. Indholdsanalyse favner bredt hvilket også Berelson (1971) viser med talrige eksempler. For inspiration henvises til Berelson (1971), Hussain (1997) og Jeppesen (2005).

Berelson opstiller en række analytiske enheder eller ”units of study” som han benævner dem. Det er de karakteristika man med fordel kan tillægge betydning, og derfor kategorisere eller sammentælle med det formål at udsige noget generelt om det analyserede indhold. Jeg vil her beskæftige mig med de to enheder der har relevans for studiet af Tv-nyhedernes dækning af etniske minoriteter, som også Hussain (1997) benytter. Det drejer sig om enhederne *tema* og *plads- eller tidsforbrug*.

Temaet som analytisk enhed rummer den fordel, at det som oftest antager den samme form under hvilken holdninger og emner generelt diskuteres, fx i forskellig mediekommunikation (nyheder på TV, i radio og i aviser). Det er denne analytiske enhed Hussain (1997) benytter og den jeg senere vil benytte i denne undersøgelse. Analysen består i at opstille en række kategorier, eller temaer, under hvilke man derefter registrerer og sammentæller nyhedsindslagene. Opstillingen af disse temaer bunder i den specifikke problemstilling man arbejder ud fra. De temaer der er opstillet for denne undersøgelse bunder derfor i et ønske om at kunne sammenligne resultaterne med tidligere undersøgelser på området, og evt. gøre det muligt for andre end jeg selv at relatere denne undersøgelses resultater til undersøgelser udført i europæisk regi. Dette er ligeledes Hussains (1997) begrundelse for de opstillede temaer.

Udover at benytte temaet som analytisk enhed, kan tidsforbruget for de enkelte indslag også registreres og sammentælles. På den måde opnås et præcist tal for hvor stor en del af den samlede sendetid de enkelte temaer udgør.

På den baggrund kan vi ved hjælp af tematiseringen og tidsregistreringen sige noget om hvilke temaer nyhedshistorier om etniske minoriteter typisk indgår i. Samtidig kan vi konstatere hvor stor en del disse temaer udgør af den samlede sendeflade og slutteligt kan vi konstatere under hvilke temaer nyhedsindslag om etniske minoriteter ikke forekommer.

Objektivitet og indholdsanalyse

Som det fremgår af ovenstående gennemgang, registreres nyhedsindslag på baggrund af tema. Et tema er ikke noget enkeltstående ord, eller en bestemt sætning (hvad det til tider kan være) men snarere en overskrift hvorunder forskellige budskaber og meninger er gemt. Det betyder at det under registreringen af fx nyhedsindslag er nødvendigt at forholde sig til disse underliggende

budskaber og meninger for at afgøre placeringen af det pågældende indslag. Man må med andre ord se hele det pågældende indslag, og *vurdere* hvad temaet er. Dette er ikke nødvendigvis nogen let opgave, og der er mange overvejelser forbundet hermed. Et indslag kan eksempelvis i overskriften antyde et bestemt tema, men vinklingen af indslaget kan antyde et andet. På den baggrund kan der rejses tvivl om objektiviteten i indholdsanalysen, da registreringen af indslag indimellem bunder i en vurdering og altså derfor en subjektiv fortolkning. Berelson berører selv problematikken i det han anfører at:

“Communication on almost every topic is extremely varied, and the decision as to when a particular wording should be coded as an occurrence of a general theme is not easy to make.” (Berelson 1971: 139)

Det kunne se ud som om den indledningsvist citerede definition af indholdsanalyse, er en sandhed med modifikationer. Hvis registreringen af indslag *overhovedet* beror på fortolkning fra forskerens side er det vel i bedste fald tvivlsomt at tale om objektivitet? Stig Hjarvard (1995) fører en længere diskussion udi denne problematik, og konkluderer bl.a. at der sjældent findes belæg for at betragte den indholdsanalytiske tilgang som objektiv i positivistisk forstand. Snarere rummer indholdsanalysen elementer fra en hermeneutisk tradition, i den forstand at der til grund for indholdsanalysen (i udformning af problemstilling, opstilling af hypoteser osv.) ligger nogle subjektive overvejelser, som i selve forskningsprocessen er omgivet af nogle ret stringente metodisk kvantitative krav. Vi taler altså om en hermeneutisk epistemologi (Jeppesen 2005: 41, Hjarvard 1995: 54).

Tekstanalyse

Til brug i analysens kvalitative del, redegøres her for principperne bag den tekstanalyse der foretages. Andre undersøgelser har benyttet en kritisk diskursteoretisk tilgang (Hussain 1997) til at gå i dybden med sprogbrug og underliggende magtforhold omkring mediernes måde at dække etniske minoriteter på. Jeg ønsker dog ikke, jf. projektets problemstilling, at afdække underliggende magtforhold, men ”blot” at analysere de indslag der er registreret i den konkrete medieovervågningsperiode, med hensyn til vinkling og sprogbrug. Med andre ord kunne en diskursteoretisk tilgang være interessant, men det er ikke nødvendigt for at besvare problemformuleringen. Det skal lige nævnes, at når jeg i det følgende bruger ordet tekst (som i *tekstanalyse*), er det analytisk at forstå som et nyhedsindslag.

At analysere en tekst er, ifølge Leif Becker Jensen, at:

”...opløse den i de bestanddele som er vigtige for ens problemstilling og bagefter sætte dem sammen igen på en ny måde. Så at sige læse teksten fra en ny indfaldsvinkel med nye briller. Fortolkningen er en proces hvor man analyserer de enkelte dele i lyset af teksten som helhed, omvendt forstår helheden i relation til de enkelte dele – det der kaldes den hermeneutiske cirkel.” (Jensen 2005: 25).

Det lyder jo som noget vi har lært i metode- og videnskabsteoriundervisningen på RUC. Men hvad betyder det at opløse teksten, at sætte delene sammen, fortolke den osv., og hvad betyder det i relation til nærværende problemstilling?

Becker Jensen foreslår overordnet tre forskellige tilgange/niveauer i forhold til tekstanalyse: 1) det næranalytiske niveau, 2) det kommunikationsanalytiske niveau og 3) det samfundsanalytiske niveau. Jf. dette projekts sigte, vil jeg her gennemgå det næranalytiske niveau. De øvrige niveauer falder uden for dette projekts ramme, i det disse tilgange inddrager eksterne faktorer i forhold til den givne tekst, eller inddrager eksempelvis afsender/modtager forhold. Jeg lader i højere grad teksten stå alene, og forsøger at analysere den på dens egne betingelser.

Analysen er ikke stringent opbygget, efter Becker Jensens opstillede tilgange og procedurer. Dette skyldes flere forhold: For det første har jeg, af hensyn til læseren, tilstræbt en letlæselig form, der gør det nemt at tilegne sig de resultater der fremkommer i analysen. Det ses ofte i projektrapporter, at de ofte strikse rammer der udstikkes af den anvendte teori, medfører unaturlige brud, hvor det ofte ville være ønskværdigt med større kontinuitet og commonsense logik i analysens opbygning. For det andet fremfører Becker Jensen selv, at det ikke er muligt, eller ønskværdigt, stringent at følge en analysemodel: Det kommer helt an på teksten og den gældende problemstilling. Derfor vil det netop ikke være muligt at skride frem efter en på forhånd defineret skabelon for analysen. Ligesom det udspringer heraf, at når teksten skal være det bestemmende for analysen, vil der ofte være en sammenblanding af de 3 niveauer/tilgange Becker Jensen skelner mellem. Dette er dog ikke tilfældet i denne undersøgelse. Med dette in mente vil jeg i det følgende gennemgå de elementer af Becker Jensens anbefalinger jeg benytter i analysen.

Som nævnt skelner Becker Jensen mellem 3 tilgange til, eller niveauer i, en tekstanalyse. Det første niveau betegnes ”det næranalytiske niveau”. Dette niveau afspejler en vægtning af teksten i sig selv, og i mindre grad en inddragelse af eksterne faktorer, såsom afsenderintentioner, modtagelse, produktionsprocesser og institutionelle, samfundsmæssige og organisatoriske forhold forbundet hermed. Det handler groft sagt om at nærlæse teksten, at skille den ad. Becker Jensen opstiller en række spørgsmål der med fordel kan benyttes som redskaber på dette niveau af analysen, hvoraf jeg gengiver følgende (Becker Jensen 2005: 38):

- 1) Hvilke budskaber/vurderinger fremfører teksten?
- 2) Hvordan argumenterer den for dem?
- 3) Hvordan er layoutet?

Den opfattelse der ligger til grund for udsagnet om at ”skille teksten ad”, indebærer at teksten overordnet ses som en struktur. De enkelte elementer (ord, sætninger, argumenter, beskrivelser osv.) må relateres enten til denne overordnede struktur eller til hinanden for at give mening og danne betydning.

Som eksempel på ovenstående kan fx nævnes et nyhedsindslag fra TV2 (som senere inddrages i analysen) omhandlende beskæftigelse af etniske minoriteter. I sin relation til resten af indslaget, og den kontekst det benyttes i (etniske minoriteter fremstilles som svage og ubehjælpelige), får ordet *lokke* en negativ betydning: Det tilkendegiver at etniske minoriteter narres til at gøre noget de ikke ville gøre af sig selv; de narres til at arbejde.

Ligeledes opstår betydningen af andre elementer i en tekst ved relationen mellem dem eller relationen til selve teksten som overordnet struktur. For nu at tage udgangspunkt i samme eksempel som ovenfor, beskrives etniske minoriteter som dårligt fungerende på arbejdsmarkedet. Men denne beskrivelse fremkommer også ved at danskere, i form af arbejdsgivere, fremstår i et positivt lys: De gør meget for indvandrerne, hjælper dem med transport til og fra arbejde, dansk osv. I relation til beskrivelsen af etniske minoriteter kommer danskere og danske arbejdsgivere til at fremstå meget positivt, og omvendt kommer etniske minoriteter til at fremstå negativt.

Becker Jensen beskriver ligeledes hvordan forskellige perspektiver skal undersøges i teksten. I og med at jeg genremæssigt arbejder med journalistiske nyhedstekster (det Becker Jensen betegner sagtekster) er det måske mere intuitivt at bruge betegnelsen *vinkling*. At studere en teksts vinkling kan gøres på flere måder. Er der én overordnet vinkel på en tekst er der måske ikke så meget andet at gøre rent analytisk, end at konstatere dette, og så bevæge sig videre. Er der derimod flere vinkler på et emne (hvad vi ofte kalder en nuanceret tekst, eller et nuanceret nyhedsindslag) kan disse elementer i en tekst relateres til hinanden, og på den måde kommer vi ofte et spadestik dybere i forståelsen af teksten. Et eksempel (som også analyseres senere): I et indslag omhandlende tilrettelæggelse af børns skoleskema med det formål at imødegå de unges tendens til at opholde sig på gader og stræder i fritiden, er det muligt ved at sammenholde de to vinkler i indslaget at konkludere, at de unge altid vil være et problem for samfundet. Således fremstår det samlede billede af de unge, pga. af vinklerne og relationen mellem dem, som ret dystert.

Endelig rummer den tekstanalytiske tilgang (og det næranalytiske niveau) mulighed for at inddrage andre elementer end selve teksten. Dermed er det muligt at inddrage billeder i den samlede vurdering. Dette gør jeg i begrænset omfang, og har valgt blot at anføre et par kommentarer når det er relevant; typisk når nyhedsindslagene på en særlig udspekuleret måde lader billederne tale, eller når billederne understøtter et væsentligt anderledes billede af de etniske minoriteter end vi kender fra tidligere undersøgelser. Derudover benytter disse undersøgelser kun billedanalyse i begrænset omfang, hvis overhovedet. I et enkelt tilfælde har jeg ligeledes medtaget et nyhedsindslags placering i forhold til den pågældende udsendelses øvrige indslag, som en bestemmende analytisk faktor, da det pågældende indslag er af en særlig karakter i forhold til sprogbrug og billeder, og samspillet mellem disse.

Tekstanalyse – en videnskab?

Becker Jensen (2005) skelner mellem to faser i udførelsen af tekstanalyser: En erkendelsesfase og en argumentationsfase. Erkendelsesfasen er den fase hvori man som forsker arbejder *kritisk i dybden* med teksten. Dvs. at teksten læses igennem, man danner sig et overordnet indtryk, formulerer kritiske spørgsmål til teksten, læser den igen osv. Man skal altså til bunds i teksten, opstille hypoteser (bevidst eller intuitivt) og være åben over for *alle* elementer af en tekst. Det er meget vigtigt at der ikke ”hældes ideologi ned i teksten” som Becker Jensen skriver. Ved arbejde

med teksten søger man således be- eller afkræftelse på de (bevidste eller intuitive) antagelser man gør sig. Herefter følger det Becker Jensen kalder argumentationsfasen. Det er her man som den kritisk analyserende forsker skal formidle sin analyse: Man skal med andre ord fortælle om resultaterne og sandsynliggøre at man har ret; det er her man skal besvare projektets problemstilling og arbejdsspørgsmål. Der fremlægges derfor en række kriterier for dette, som jeg ikke har tænkt mig ordret at citere, i det de følger de sædvanlige principper for det problemorienterede projektarbejde: Man skal have analyseret tekster der er relevante for ens problemstilling, analysen skal være saglig, logisk og modsigelsesfri og uden løse ender i teksterne der modsiger de dragne konklusioner, konklusionerne skal kunne dokumenteres med relevante citater og henvisninger osv. Men med erkendelsesfasen in mente, ender vi så ikke i en form for relativisme? Hvor den ene fortolkning i princippet er ligeså god som den anden. Becker Jensen skriver jo at det er muligt for andre at komme frem til konklusioner forskellige fra ens egne, som i princippet kan være fuldt ud gyldige (Jensen 2005: 22-23).

Videnskabsteori

Diskussionen om relativisme er på ingen måde ny indenfor samfunds- og humanvidenskaberne. Jeg vil ikke påstå at jeg har svaret på dette, men det er et forhold der må tages i betragtning, når dette projekts resultater skal vurderes.

Dette projekts undersøgelse og konklusioner er selvfølgelig præget af de metoder og den tilgang der benyttes. Og disse er på ingen måde tilfældigt udvalgte. Med andre ord er der (hvad der også gerne skulle være) overensstemmelse mellem genstandsfeltets beskaffenhed og de til studiet heraf benyttede metoder.

At beskæftige sig med Tv-nyheder er at beskæftige sig med samfundet i mange afskygninger. Som der senere redegøres for, er form og indhold betinget af mange for mediet både interne og eksterne faktorer. Dertil kommer at genstandsfeltet i høj grad er sprogligt og visuelt og dermed konnotationsrigt. Dette gør det svært at fremkomme med resultater der er intersubjektivt reproducerbare, selvfølgelig afhængig af den problemstilling der arbejdes ud fra.

I relation til dette projekts problemstilling, studiet af mediernes dækning af etniske minoriteter, består genstandsfeltet netop i særlig grad af sprog og billeder. Disse udtryk kan ikke aflæses objektivt, fra et isoleret punkt uden for den kultur og periode de forekommer i. Man er som forsker derfor nød til, via sine fordomme og forforståelser, at se nyhederne i relation til den tid og historiske periode hvori de forekommer, i det det er denne der former vores evne til forståelse og meningsdannelse (Fuglsang og Højbjerg 2005: 339). Med andre ord går vejen til forståelse *gennem* forskeren, og ikke uden om denne.

Dette bevirker at projektets analyse og resultater ikke kan hævdes at være sande i betydningen fuldstændigt objektive. Sandhed skal i denne sammenhæng snarere forstås i betydningen modsigelsesfri, dvs. at analyse og resultater skal vurderes ud fra indre sammenhængskraft set i forhold til det empiriske genstandsfelt og de anvendte metoder. Stig Hjarvard (1995: 54-55) taler om *intern* og *ekstern* kohærens, som bestemmende for validiteten af en undersøgelse. Ved en kvalitativ tilgang til studiet af genstandsfeltet, er det disse to faktorer der skal modstå granskning og efterprøvning. Den interne kohærens dækker netop over projektets interne sammenhængskraft, hvor den eksterne kohærens ifølge Hjarvard afgøres af om den frembragte viden er i overensstemmelse med anden eksisterende viden om genstandsfeltet. Stig Hjarvard (1995) siger dermed at en undersøgelses resultater godt kan betragtes som værende *pragmatisk* objektive, dvs. de må leve op til "... hvad man inden for en given historisk horisonts eksisterende viden og metodologi vil godtage er en gyldig udlægning." (Hjarvard 1995: 54).

Som bekendt benyttes der i denne undersøgelse også en indholdsanalytisk tilgang til studiet af etniske minoriteter i medierne, og jeg har andetsteds betegnet denne metode som værende kvantitativ. Dette begreb forbindes tilsyneladende ofte med et positivistisk inspireret vidensideal (Hjarvard 1995: 27) men dette er et forfejlet billede, anfører Hjarvard (ibid.). Som tidligere bemærket, beror også den indholdsanalytiske tilgang på vurdering og fortolkning fra forskerens side. Den kvantitative betegnelse skal dermed snarere forstås som en fællesbetegnelse for de matematiske operationer man udfører på datamaterialet: Der lægges sammen, udregnes størrelsesindeks osv. Men i bund og grund beror denne tilgang altså på de kontekstbundne og situationsspecifikke vurderinger som ligger til grund for udarbejdelsen af undersøgelsens problemstilling og registrering af nyhedsindslag i de opstillede kategorier (Hjarvard 1995: 33). Dermed skal den indholdsanalytiske kvantitative tilgang ikke forstås som radikalt forskellig fra en

decideret kvalitativ tilgang. Det som den indholdsanalytiske tilgang især kan bidrage med er, snarere end objektive og ”sande” resultater, at man med større sikkerhed kan præstere repræsentative resultater, med de forbehold som de ovenfor anførte betragtninger nu udstikker. Ligeledes kan en kvantitativ tilgang ikke sikre decideret objektivitet, men kan tjene til at ”... præcisere graden af intersubjektiv enighed om en given fortolkning blandt de personer, der foretager kodningen af et givent materiale”. (Hjarvard 1995: 55).

Det er altså ikke en entydig, objektiv sand viden der frembringes, som kan reproduceres uafhængigt af forskeren. Men konklusionerne kan sandsynliggøres ved logisk, sammenhængende og modsigelsesfri argumentation.

Medierne og denne undersøgelse

I det følgende fremsættes de mere konkrete overvejelser jeg har gjort mig i forhold til udførelsen af undersøgelsen. Der er naturligvis en del ting at være opmærksom på, angående valg af medier, konkrete teknikker, usikkerheder i forbindelse med dataindsamling osv. Jeg skal i det følgende prøve at komme rundt om alle de mere tekniske aspekter af min undersøgelse, der falder i en kvantitativ og en kvalitativ del.

Valg af medier

Som sagt har jeg valgt at koncentrere undersøgelsen om de licensfinansierede tv-kanalers nyhedsudsendelser på henholdsvis DR1 og TV2. Dette valg er bl.a. taget på baggrund af at nyhedsudsendelserne kl. 19.00 (TV2) og 21.00 (DR1) har de største seertal:

Tabel 2: Seertal for Tv-avisen og Nyhederne i uge 17, 2006

	Tv-avisen, DR1, 21.00	Nyhederne, TV2, 19.00
Seertal, uge 17, 2006	729.000	751.000

Kilde: TNS Gallup TV-Meter

Udover seertallene er valget af de licensfinansierede tv-nyheder også interessant da fx Hussain i undersøgelsen ”Medierne, minoriteten og majoriteten” fra 1997, modsat hvad man kunne forvente, konkluderer at det faktisk er de licensfinansierede medier der, set under ét, præsenterer den mest

unuancerede dækning af de etniske minoriteter. Det skal for god ordens skyld nævnes at Hussain i 1997-undersøgelsen, også medtager DR Radioavisen. Dette har jeg dog udeladt, da jeg ved at koncentrere mig om færre medier, kan dække en længere periode, og derved opnå et fyldigere empirisk grundlag for analyse af problemstillingen.

Endnu en overvejelse i forbindelse med valget af medier skal følge Dearing og Rogers (1996) der konkluderende anfører, at der er en vis ensretning i emner og sendetid mellem forskellige medier og tv-kanaler, og at

“...the media tend to agree in the number of, or the proportion of, news stories that they devote to a particular issue.” (Dearson & Rogers 1996: 90)

Det kunne derfor se ud som om at valget af medier ikke nødvendigvis er så vigtigt, i det de forskellige medier ikke er så forskellige endda.

Heroverfor kan det dog anføres at studiet af nyheder i de licensfinansierede Tv-medier er særligt væsentligt, da nyheder som genre i en eller anden grad må forudsættes at beskrive *virkeligheden*, og dermed må formodes at have stor betydning for individers opfattelse af samme. Og dette i endnu højere grad når det tages i betragtning at de licensfinansierede nyheder er underlagt diverse public service forpligtigelser der må styrke forventningen om reelle og sandfærdige beskrivelser af samfundet. Derudover er Tv et billedmedium, som for nyhedernes vedkommende skaber en særlig fornemmelse af virkelighed; det bringer ”... seeren i sanselig nærkontakt med virkeligheden.” (Hjarvard 1999: 35). Derudover giver billederne på Tv og i nyhederne også en fornemmelse af nærhed og direkte kommunikation (Hjarvard 1999: 36), og bidrager også på denne måde til oplevelsen af virkelighed.

Det skal ikke her diskuteres i hvilken grad Tv-nyheder generelt påvirker os. Det er en omfattende diskussion og ville føre for vidt. Alligevel er det interessant i denne kontekst, at der synes at være en særlig sammenhæng mellem lige præcis Tv-nyhedernes fremstilling af etniske minoriteter og befolkningens holdning til og opfattelse af disse. Hussain (1997) konkluderer bl.a. at:

”... medierne har indflydelse på, hvad folk siger og mener om etniske minoriteter – og dermed på den etniske politiske konsensus i samfundet.” (Hussain 1997: 260)

Denne konklusion bliver bl.a. fremsat på baggrund af interviews med medieforbrugere, der viser at medieforbrugerne i deres opfattelse af temaer, problematikker og mennesker, og i sin måde at udtrykke sig om disse på, direkte afspejler mediernes dækning af etniske minoriteter. Så uden at gå ind i en større og generel diskussion om mediernes påvirkning og effekt, kan det udledes af Hussains (1997) undersøgelse, at hvis fokus er på de etniske minoriteter, påvirkes medieforbrugerne set under et i særlig høj grad.

Valg af undersøgelsesperiode

Undersøgelsen er foretaget over en periode på 2 måneder, fra den 1/4 2006 til den 1/6 2006, begge dage inklusiv. Det ville naturligvis være ønskværdigt at kunne gennemse og registrere samtlige nyhedsudsendelser i perioden. Dette lader sig desværre ikke gøre pga. den begrænsede tid der er til rådighed for udførelsen af undersøgelsen, ligesom jeg ikke har nogen gruppe at dele arbejdsbyrden med. Derfor valgte jeg at koncentrere undersøgelsen om nyhedsudsendelserne kl. 19.00 (TV2) og 21.00 (DR1) om onsdagen og torsdagen i den pågældende periode. Jeg har ikke i litteraturen kunnet finde deciderede anvisninger på en sådan undersøgelsesperiodes længde, ligesom de enkelte fagfolk jeg gennem projektet har talt med, heller ikke har kunnet give et præcist svar. Derfor har valget af nyhedsdagene onsdag og torsdag i princippet været tilfældigt. Dog har jeg bevidst fravalgt Tv-nyheder i weekenden ud fra en formodning om at Tv-nyhederne her er mindre omfangsrige i både sendetid og antal.

Så vidt jeg kan vurdere er den periode hvori undersøgelsen foretages en forholdsvis ”almindelig” periode, hvor der ikke er store sager der i længere tid dominerer nyhedsbilledet og overskrifterne. For nylig har der dog været forholdsvist dominerende temaer fremme i medierne såsom Muhammedsagen, fugleinfluenza i Danmark og fødevarekontrollens svigt. Ingen af disse var dog specielt fremtrædende i undersøgelsesperioden. En sag omhandlende en broders drab på sin søster, en ung pakistansk pige, fik en del mediebevågenhed, men selve drabet skete før denne undersøgelsesperiode, og der har derfor kun været få indslag omhandlende sagen. Derudover var der på DR1 en række indslag i begyndelsen af perioden omhandlende DR2s tørklædeklædte studievært, Asmaa Abdol-Hamid, som dog heller ikke dominerede overskrifterne i en længere periode.

Eftersom målet med denne undersøgelse er en analyse af mediernes dækning af etniske minoriteter efter Muhammedsagen, har det også været relevant at foretage undersøgelsen på et tidspunkt hvor bølgerne har lagt sig efter Muhammedsagen, for i hvert fald mediernes vedkommende. Jeg anser det for vigtigt, i forhold til at kunne påvise evt. ændringer i mediernes dækning af etniske minoriteter, at der råder hvad jeg fristes til at kalde en normaltilstand i medierne, hvor det netop ikke er Muhammedsagen der udgør det primære fokus for nyhederne.

Kategorisering af indslag

En indholdsanalyse forudsætter, på baggrund af Hussains undersøgelse fra 1997, og diverse europæiske undersøgelser af lignende karakter, en kategorisering af de registrerede nyhedsindslag. Den primære grund hertil er at muliggøre sammenligning af resultaterne, og derved kunne få et indtryk af mediernes dækning af de etniske minoriteter. For mit vedkommende er det ikke hensigten at sammenligne mine resultater med udenlandske undersøgelser, men at sammenligne med de resultater Hussain (1997) kommer frem til i sin analyse af de licensfinansierede mediers nyhedsdækning af de etniske minoriteter. Det er bl.a. denne form for sammenligning der gør det muligt at lave en *før-efter* opstilling af mediernes dækning af de etniske minoriteter. Dvs. mediernes dækning før og efter Muhammedsagen. I den udstrækning det er nødvendigt/muligt vil jeg også sammenholde mine resultater med andre danske undersøgelsers resultater, primært Peter Herviks ”Mediernes muslimer” fra 2002.

I forhold til udvælgelsen af nyhedsindslag der skal indgå i analysen, er de valgte indslag dem der på den ene eller anden måde relaterer sig til herboende etniske minoriteter. Dvs. at indslag om fx terror i Irak eller andre steder i udlandet ikke er medtaget. Jeg skelner altså mellem udlandsstof og indlandsstof, da indlandsstoffet er det der vedrører den almindelige danskers hverdagsliv, og derfor må formodes at ville påvirke dennes meningsdannelse og virkelighedsopfattelse. De udvalgte indslag har altså etniske minoriteter som aktiv eller passiv aktør, eller beskæftiger sig på en eller anden måde med etniske minoriteters handlinger, liv eller situation i relation til beskæftigelse, asyl, kriminalitet og øvrige temaer. Disse temaer uddybes nedenfor.

I den følgende oversigt, der også benyttes som grundlag til registrering af indslag, vil jeg kort beskrive de forskellige kategorier der benyttes til den indholdsanalytiske del af denne undersøgelse. Denne tematiske inddeling følger Hussains (1997) inddeling, hvilket muliggør en sammenligning af resultaterne:

Tablet 3: Beskrivelse af indholdsanalysens kategorier

Tema	Beskrivelse
Asyl/indvandring	Nyhedsindslag direkte relateret til ankomsten af nye flygtninge, udvisning af asylansøgere eller udtalelser som vedrører disse emner.
Beskæftigelse	Etniske minoriteter i forhold til arbejdsmarkedet. For eksempel indslag omhandlende arbejdsløshed.
Bolig	Boligproblemer eller boligsituationen for etniske familier eller etniske grupper som hovedtema.
Sundhed	Alle nyheder relateret til sundhedssektoren, hvor etniske minoriteter nævnes som nyhedens genstand, emne eller aktør.
Uddannelse	Emner relateret til uddannelse af indvandrere, flygtninge eller disses børn.
Forskning	Når etniske minoriteter er aktører i forbindelse med aktuel forskning.
Politik/lov	Emner som relaterer sig generelt til politiske sager vedrørende minoriteterne: Udtalelser fra politikere, folketingsdebatter, politiske partiers beslutninger og resolutioner, ny lovgivning, lovforslag eller offentlighedens krav om ændringer af love, regler og reguleringer samt de politiske reaktioner herpå.
Kultur/kunst	De kulturelle aktiviteter og kunstneriske udtryk i hvilke indvandrere og flygtninge er hovedaktører.
Sociale forhold	Indslag hvor det drejer sig om sociale forhold i samfundet generelt, og hvor etniske minoriteter kun indgår perifert, og på lige fod med befolkningsflertallet.
Kriminalitet	Alle de nyheder som har noget at gøre med politimyndighederne eller domstolene, dvs. alle slags episoder, historier og handlinger, som vedrører overtrædelser af straffeloven, spreder frygt, dvs. vold og andre ulovligheder, i hvilke indvandrere, flygtninge og deres efterkommere er indblandet.
Religion	Alle nyhedshistorier som omhandler religion: Historier der fx beskæftiger sig med religion, tematiserer eller vinkler nyhedshistorier ud fra en religiøs indfaldsvinkel. Hvor det fx er tørklædet, islam, muslimer, hinduer, buddhister eller andre der er aktører eller genstand for nyhedshistorier.
Økonomi	Nyhedshistorier under temaet økonomi, der omhandler etniske minoriteters økonomiske situation, indkomstforhold o.l.
Etniske relationer	De nyheder som refererer til forholdet mellem befolkningsflertallet og forskellige etniske minoriteter vedrørende opfattede eller tilskrevne årsager til konflikt og spændinger, eller de begivenheder, som tenderer mod at demonstrere gensidigt integrativt og venligt socialt samvær.
Racisme	Tematiserede indslag omhandlende racisme og diskrimination. Fx angreb

	eller chikane mod indvandrere.
Andet/generelt	Indslag der ikke umiddelbart kan placeres under nogle af de andre kategorier.

Kilde: Hussain (1997)

I forhold til indplaceringen af de registrerede indslag, har jeg undervejs gjort mig nogle mere konkrete overvejelser som jeg her vil kommentere.

Et interessant spørgsmål der meldte sig var: Hvad er et nyhedsindslag egentligt? Det forekommer nemlig jævnligt at nyhedsudsendelserne som jeg beskæftiger mig med, præsenterer en nyhed eller en problemstilling, og derefter relaterer efterfølgende interviews o.a. til denne (fx ”Aftenens indsigt” på DR1 kl. 21.00). Jeg har i disse situationer valgt at kategorisere indslaget som ét indslag, frem for to, tre eller fire, som det muligvis er i tv-teknisk forstand. Dette vil naturligvis påvirke det registrerede antal af nyhedsindslag, men det størrelsesindeks jeg udregner, opvejer denne mulige bias i registreringen af indslag. Størrelsesindekset er netop udregnet med henblik på at vise en specifik kategoris del af den samlede registrerede sendetid, og derfor vil størrelsesindekset være uændret, og uafhængigt af om et indslag registreres som et, to eller tre indslag. Det fremgår i den sammenhæng heller ikke, hvorledes Hussain og andre har tacklet dette problem. Dog vil det udregnede størrelsesindeks som jeg benytter formentlig være af større nøjagtighed end Hussains, da mit er udregnet efter den nøjagtige sendetid, og ikke efter det transskriberede indslags fylde på et A4 ark.

Det skal retfærdigvis nævnes at de ovenfor anførte kategorier er opstillede efter Hussains (1997) model. Imidlertid er det ikke alle kategorier som Hussain beskriver fyldestgørende, og det har ikke været muligt at opspore de europæiske undersøgelser som Hussain henviser til som begrundelse for sin opdeling. Det kan derfor ikke udelukkes at registreringen af indslag kan være påvirket af dette. Jeg har i tvivlstilfælde tilstræbt at anføre dette i analysen, ligesom jeg har nærlæst Hussains undersøgelse for at præcisere den nærmere definition af de opstillede kategorier.

Som sagt er nyhedsindslag registreret efter det pågældende indslags overordnede tema. *Efterfølgende* indslag der er opfølgende til det oprindelige indslag registreres under samme kategori, ligesom implicitte eller eksplicitte referencer til det oprindelige indslag også placerer det indslag hvori referencen optræder under samme kategori.

Endvidere skal det understreges at de registrerede nyhedsindslag alle handler om etniske minoriteter i en eller anden forstand. Det vil sige at en "etniske aktør" i et nyhedsindslag ikke automatisk udløser en registrering af nyhedsindslaget i denne undersøgelse. Der kunne fx konstateres et indslag i perioden, hvor Kamal Qureshi, medlem af folketinget for SF, udtaler sig som sundhedsordfører vedrørende danske mænds forplantningsevne. Et sådant indslag er ikke medtaget, selv om det i en anden sammenhæng utvivlsomt ville være interessant at undersøge mediernes brug af kilder i forhold til etnisk herkomst.

Indledningsvist blev begrebet etniske minoriteter, som det indgår i denne undersøgelse, præciseret. Det skal dog understreges at hverken Hussain (1997) eller Hervik (2002) præciserer begrebet i detaljer. Det kan derfor ikke udelukkes at der vil være en vis betydningsforskel mellem begrebet som det anvendes her, i forhold til andre undersøgelser. Af samme årsag er begrebet her anvendt i en forholdsvis bred betydning.

Udvælgelse af indslag til tekstanalysen

I den kvalitative del af undersøgelsen er det af omfangsmæssige årsager ikke muligt at gennemgå samtlige registrerede indslag. Dermed rejser der sig et spørgsmål om udvælgelse af relevante indslag, og til grund for denne udvælgelse ligger implicit projektets problemstilling. I og med målet er at afdække evt. ændringer i mediernes dækning af etniske minoriteter, er indslagene udvalgt ud fra 3 kriterier: 1) Indslagene skal bekræfte tidligere undersøgelsers resultater, eller de skal 2) afkræfte tidligere undersøgelsers resultater, eller de skal 3) i budskaber og indhold være af en sådan karakter at de kan bidrage til en dybere og mere nuanceret forståelse af det billede som medierne tegner af de etniske minoriteter. Til syvende og sidst beror denne udvælgelse dog på en subjektiv vurdering fra min side.

VHS eller www?

I forhold til den praktiske fremgangsmåde, har jeg valgt at benytte de online udgaver af Tv-avisen og Nyhederne på TV2. Dette har været den mest indlysende måde at gennemse samtlige nyheder på: TV2 fakturerer pt. 1.490,- pr. udsendelse man ønsker tilsendt fra deres arkiv, og det er tilsyneladende ikke almindeligt at biblioteker registrerer begge kanalers prime-time

nyhedsudsendelser. Men på den anden side giver dette en fordel. De online udgaver af nyhedsudsendelser er af nyere dato, og det er essentielt når jeg ønsker at undersøge mediernes dækning af de etniske minoriteter efter Muhammedsagen, som jeg var inde på ovenfor. Samtidig har brugen af de online Tv-nyheder gjort det muligt at ”tappe” de pågældende udsendelser, og gemme dem i digitalt format på computer, hvilket har lettet gennemgangen af nyhedsindslag betydeligt. I forhold til undersøgelsens validitet mener jeg ikke at denne påvirkes af denne tilgang. De online udgaver af nyhederne er identiske med de udsendte, og har tilmed den fordel at de præsenteres med et tekstmæssigt resume af de forskellige indslag. Dette har gjort det væsentligt nemmere at orientere sig i datamaterialet og har som tidsbesparende faktor gjort det muligt at dække en periode på 2 måneder frem for en periode på 1 eller 1½ måned. Dog har der været den ulempe at de online nyheder kun er tilgængelige 1 måned tilbage i tiden. Derfor har jeg måttet registrere den første måneds indslag, begynde arbejdet med bl.a. metode og analyse, og derefter vende tilbage og gennemse den næste måneds indslag. Alle indslagene er dog lagret på computer, og har derfor været permanent tilgængelige efter første gennemsyn.

Afgrænsning

Afhængigt af problemstilling og fokus for en undersøgelse, er der mange faktorer og processer der må tages højde for i studiet af medier. Som jeg allerede kort har nævnt under gennemgangen af tekstanalysen, arbejder jeg ikke med de for nyhedsindslagene eksterne faktorer så som politisk styring, økonomiske forhold, redaktionelle forhold, institutionelle forhold osv.

Stig Hjarvard (1999) interesserer sig i undersøgelsen ”Tv-nyheder i konkurrence” for konkurrencens betydning for Tv-nyhedernes udvikling over tid. Han redegør for en række eksterne faktorer der har indvirkning på nyhedernes form og indhold, ligesom han beskriver hvorledes en nyhedstekst må ses som bindeled for sociale handlinger der har flere relationer. I det følgende opstilles disse overvejelser i relation til dette projekt.

For det første er Tv-nyhederne omgivet af en række faktorer der alle er bestemmende for nyhedernes indhold. Det drejer sig om institutionelt betingede forhold såsom mediernes ydre rammer og sociale funktion, og om mediernes interne organisation og målsætninger. Derudover er der en hel række tekniske faktorer, såsom selve produktionsprocessen og det tekniske udstyrs formåen.

Journalistikken i sig selv er også en bestemmende faktor, i den måde hvorpå man laver research og formidler nyheder også former nyhedernes indhold. Endelig er der publikummet, hvis størrelse, sammensætning og forståelsesramme også påvirker nyhedernes indhold (Hjarvard 1999: 21).

For det andet er nyhederne også underkastet en funktion som bindeled for sociale handlinger. Hjarvard (1999) fremfører at nyhederne bruges på forskellig vis til interaktion mellem sociale aktører, udover at de fungerer som kommunikation mellem afsender og modtager (Hjarvard 1999: 20). De ovenfor beskrevne eksterne faktorer relaterer sig alle til det pågældende medie, dvs. til produktionsprocessen. Dette er imidlertid et begrænset udsnit af de ting der ideelt set må tages hensyn til i studiet af Tv-medier. Udover at nyhederne produceres, konsumeres de også. Dvs. at nyhederne modtages af medieforbrugeren i en eller anden hverdagskontekst, som der også må tages højde for. Nyhederne udfylder som sagt også den funktion at de fungerer som et redskab til interaktion mellem forskellige aktører. Eksempelvis kan politiske partier sende politiske signaler og derved positionere sig gennem nyhedsmediet (Hjarvard 1999: 20).

Der er således mange faktorer der gør sig gældende i studiet af Tv-nyheder, og dermed også for denne undersøgelse, kunne det indvendes. Til forskel fra andre undersøgelser (eksempelvis Hussain 1997 og Hjarvard 1999) er formålet med denne undersøgelse dog ikke at undersøge *hvorfor* medier og nyheder funktionsmæssigt og indholdsmæssigt ser ud som de gør. Formålet er at udføre en meget konkret undersøgelse af det *indhold* som nyhederne består af. Dette afspejles bl.a. gennem problemstillingen, valg af metode og analytisk fremgangsmåde. Når jeg analyserer et nyhedsindslag er mit ærinde at lade det pågældende indslag stå alene, og derved lade det eksistere i kraft af sit indhold. Jeg har dermed ingen ambitioner om at tillægge fx redaktører eller journalister bestemte motiver i forbindelse med nyhedernes indhold og budskaber, ligesom jeg fx heller ikke forholder mig til konkurrencen mellem nyhedsredaktionerne på DR1 og TV2. Jeg ønsker heller ikke at afdække hvorvidt en overordnet tendens til fx diskrimination af etniske minoriteter er planlagt eller ej. Jeg forsøger blot at afdække indholdet i nyhederne – og forsøger ikke analytisk at inddrage de faktorer som Hjarvard (1999) foreskriver.

De etniske minoriteter i Tv-nyhederne

I dette kapitel gennemgås de licensfinansierede Tv-nyheder i perioden 1. april til 1. juni 2006 (DR1 21.00 og TV2 19.00). Indledningsvist præsenteres resultaterne fra indholdsanalysen, hvorefter de opstillede kategorier strukturerer fremlæggelsen af den kvalitative undersøgelse af nyhedsindslagene. Det vil altså sige at dette kapitel er inddelt i afsnit, der bærer en overskrift svarende til de i indholdsanalysen benyttede kategorier. Under hver af disse overskrifter studerer og fremhæver jeg eksempler på mediernes dækning af etniske minoriteter, og anvender derfor den tekstanalytiske tilgang jeg tidligere opstillede. Da jeg undersøger om mediernes dækning af etniske minoriteter har ændret sig siden Muhammedsagen, vil jeg løbende sammenholde de fremkomne resultater med tidligere undersøgelser. Jeg har tilstræbt at referere nyhedsindslagene mindst muligt, men i et vist omfang er det dog nødvendigt af hensyn til læseren. De indledningsvist anførte arbejdsspørgsmål ekspliciteres ikke, men besvares løbende herunder.

Indholdsanalysens resultater

Efter systematisk at have gennemgået nyhedsindslagene på de licensfinansierede nyhedskanaler, kan resultaterne opstilles i følgende tabel der viser nyhedsindslagernes fordeling i forhold til tema/vinkel. Tabellen viser hvilke temaer de overvågede medier beskæftiger sig med, hvilke temaer medierne *ikke* beskæftiger med og de enkelte temaers andel af den samlede registrerede sendetid. Uddybning af nedenstående tabel foretages løbende gennem dette kapitel.

Tabel 4: De registrerede indslag fordelt på kanal og tema. (Sendetid og størrelsesindeks medtaget)

	TV2-nyhederne 19.00	DR1 Tv-avisen 21.00	Total	Sendetid	Størrelsesindeks
Asyl/indvandring	2	5	7	00:23:32	28,36
Beskæftigelse	1	0	1	00:02:34	3,09
Bolig	1	1	2	00:08:20	10,04
Sundhed	1	0	1	00:04:19	5,20
Uddannelse	1	0	1	00:02:11	2,63
Forskning	0	0	0	00:00:00	0,00
Politik/lov	0	0	0	00:00:00	0,00
Kultur/kunst	0	0	0	00:00:00	0,00
Sociale forhold	0	0	0	00:00:00	0,00
Kriminalitet	8	6	14	00:26:24	31,81

Religion	2	6	8	00:14:54	17,96
Økonomi	0	0	0	00:00:00	0,00
Etniske relationer	0	0	0	00:00:00	0,00
Racisme	0	0	0	00:00:00	0,00
Andet/generelt	1	0	1	00:00:45	0,90
Total	17	18	35	01:22:59	100

Asyl/indvandring

Det ses af tabellen, at temaet asyl/indvandring noterer sig for 7 ud af de 35 registrerede indslag, med et størrelsesindeks på 28,36. Nyhedshistorier med temaet asyl/indvandring er altså det næstmest forekommende tema i de licensfinansierede tv-nyheder i overvågningsperioden. I forhold til Hussains undersøgelse fra 1997, udgør dette, set i forhold til antal indslag, ikke nogen forskel. Udover at der, set i forhold til temaet kriminalitet, kun findes halvt så mange indslag omhandlende asyl/indvandring. Hussain registrerer stort set lige mange indslag under asyl/indvandring og kriminalitet.

Hussain konkluderer i sin undersøgelse fra 1997, at indslag omhandlende asyl/indvandring har en tendens til at omhandle enkeltsager. Han refererer således hvordan en enkelt sag, om udvisning af en sympatisk tamilsk pige, Citra, dominerer indslag i denne kategori. Interessant nok forholder det sig anderledes for vores vedkommende, hvor indslagene overvejende fokuserer på børns vilkår i asylcentre generelt, herunder konsekvenserne af forældrenes psykiske problemer, der opstår som følge af lange ophold i landets asylcentre.

En afgørende forskel er altså, at indslagene nu typisk beskæftiger sig med asyl/indvandringsproblematikken, og de sociale konsekvenser denne har på en sympatisk og forstående måde. Der nævnes ofte at forholdene er barske i landets asylcentre; der er tale om mange forskellige mennesker og kulturer, presset sammen på et lille sted. At forældre og børn er fanget på et lille værelse i adskillige år, anses i høj grad for problematisk, og der vises bl.a. optagelser fra et teaterprojekt, der netop beskæftiger sig med det tema, som medierne også har som udgangspunkt; børnene.

Det mest karakteristiske angående mediernes sprogbrug og mediernes måde at tale om disse mennesker på, er nok det fuldstændige fravær af religiøse prædikater. Der fokuseres ikke på religion i indslaget, ligesom det i indslagene ikke fremhæves, på nær nogle enkelte tilfælde, hvilke lande folk kommer fra. Det er en meget sympatisk gengivelse af forholdene i asylcentrene; det er mennesker det handler om. Af eksempler på overskrifter i perioden kan nævnes følgende:

- Børn svigtes på asylcentre (DR1, 19/4, 21.00)
- Kritik før blækket er tørt (DR1, 20/4, 21.00)
- Et nyt liv i Danmark (TV2, 20/4, 19.00)
- Penge til fodboldstøvler (TV2, 20/4, 19.00)

Måden at beskrive disse børns situation på, bærer præg af brug af vendinger som ”de henslæber deres barndom” (DR1, 19/4, 21.00), og ”Mere hjælp på vej” (TV2, 20/4, 19.00). På DR1 interviewes et nu voksent tidligere flygtningebarn i studiet. Dette må tolkes som en meget høj prioritering af indslaget. Live-interview i studiet er som oftest forbeholdt politikere og eksperter. I dette tilfælde er det et tidligere asylbarn der interviewes, og vedkommende udspørges af journalisten om forholdene på flygtningecentrene.

Alt i alt må tonen og sprogbrugen i indslagene siges at være sympatisk. Der lægges stor vægt på de sociale konsekvenser, og modsat Hussains undersøgelse fra 1997, er enkeltsagsfokuset kraftigt nedtonet. Det eksisterer dog da TV2 benytter det (20/4), men alligevel tager stilling til de *generelle aspekter* ved børns situation i asylcentrene. Der gøres oven i købet lidt grin med politikerne på Christiansborg i det før nævnte TV2 indslag. Det er regeringspolitikere der har rejst sagen, og i den efterfølgende uge viser de konkrete konsekvenser af den akutte politiske indblanding sig at være: Et par nye fodboldstøvler og et kontingent til en lokal fritidsklub til børnene i asylcentrene.

Et eksempel er her på sin plads for at belyse hvorledes indslagene kan benytte sig af sprog og vinkling:

- Et nyt liv i Danmark (TV2, 20/4, 19.00)

Indslaget tager udgangspunkt i en vietnamesisk families 9-årige ophold i et dansk asylcenter. Familien har nu fået midlertidig opholdstilladelse, da de er uønskede i Vietnam, og derfor ikke kan rejse tilbage. Indslaget behandler forholdsvist detaljeret familiens historie i Danmark. De er tidligere blevet filmet af TV2 i forbindelse med en dokumentarfilm, og der vises klip fra dengang de boede i asylcentret, hvor moderen i familien havde det psykisk meget dårligt, med angst og traumer fra tiden i flygtningelejr og asylcenter.

Som jeg tidligere anførte, er sprogbrugen og vinklingen i disse indslag sympatisk, forstået på den måde at de sproglige virkemidler og interviews der bliver brugt, understøtter en forstående og medfølelse holdning. Fx bevirker følgende indledning:

”Nyhederne – på en dag der igen stod i asylsøgenes tegn på en dag hvor politikerne skulle give svar på om vi behandler de afviste asylsøgere, og især deres børn, godt nok.” (TV2, 20/4, 19.00, min kursivering)

- at temaet om børn i asylcentre gøres presserende og vigtigt. Og videre i indslaget hedder det:

”Men allerførst til en familie der har opnået det hundredvis af afviste asylsøgere kun kan drømme om. En vietnamesisk familie har efter 9 år i asylsystemet midlertidigt fået lov til at blive her i Danmark. Deres nye liv er begyndt på Fyn.” (TV2, 20/4, 19.00)

Der er flere elementer af interesse i ovenstående uddrag. For det første er der en underforstået fremhævelse af det gode ved Danmark: Det er et sted hundredvis af asylansøgere frygteligt gerne vil bo. Således fremhæves et positivt *os* – danskerne – altså i indslaget. For det andet gøres opholdet i asylcenter tilsvarende negativt; det er et sted asylsøgerne drømmer sig væk fra og sammenholdt med udsagnet om det nye liv der nu er begyndt, anlægges vinklen til resten af indslaget, hvor forholdene i asylcentre fremhæves som meget negative.

Ser vi nærmere på hvorledes de i indslaget repræsenterede etniske minoriteter fremstilles, fremkommer et lidt tvetydigt billede. På den ene side er der flere elementer der bekræfter de elendige forhold i asylcentre, disse vil jeg dog ikke her gå nærmere ind i. På den anden side tegnes der også et billede af etniske minoriteter, i denne sammenhæng specifikt asylsøgere, som forholdsvis hjælpeløse.

I indslaget hedder det, suppleret med billeder:

”8 burmesere og vietnamesere spiller billedlotteri på et sprogcenter i Fåborg. I dag er det Manh Nguyens tur til at råbe verber op.” (TV2, 20/4, 19.00)

Dette udgør et billede som også rummer en dobbelthed. For det første er billedlotteri et udpræget børnespil, og når der i indslaget ses voksne mennesker som spiller billedlotteri og ”råber verber op” viser det et lidt nedgørende billede af asylsøgere. Denne tolkning synes at blive underbygget af at speakeren konsekvent refererer til de medvirkende familiemedlemmer via deres fornavn – stilen bliver derved lidt mere personlig. Dette skal sammenholdes med at der i nyhedsindslag oftest benyttes en upersonlig tone, og medvirkende tiltales som oftest med fornavn og efternavn. En anden udlægning kunne dog også være den, at billedlotteriet symboliserer det som asylsøgerne nu er i gang med: En frisk start, hvor de starter *helt* fra bunden, med billedlotteri. På denne måde underbygges det håbløse billede der tegnes af situationen i asylcentre hvor folk må vente i op til 9 år for bare at få en midlertidig opholdstilladelse. Som det tungeste argument til at sandsynliggøre den første udlægning, vil jeg dog referere til billedfladen, mere specifikt billedkvaliteten. De klip der vises fra dokumentarfilmen som familien medvirkede i, virker som om de er i forkert format: Ansigter og former er ude af proportioner, som hvis et 16:9 format gøres til et 4:3 format på fjernsynet derhjemme. Derudover er de billeder der vises af de enkelte familiemedlemmer alle uskønt komponeret. Der er ingen naturlig balance i billedet, den interviewedes ansigt er placeret lidt besynderligt på skærmen, der er dårlig belysning, farverne er mærkelige osv. Dermed er vinklen på indslaget sympatisk i forhold til asylsøgenes skæbne, men asylsøgerne fremstilles lidt uvidende og barnlige.

Der skelnes altså mellem os og dem, bl.a. ved den positive fremhævelse af *os* og den lidt skæve beskrivelse af *dem*. Således kan vi til dels bekræfte både Herviks (2002) og Hussains (1997) konklusioner om at der i medierne er en udbredt tendens til netop denne skelnen: Det positive selvbillede og det negative billede af ”de andre”.

Beskæftigelse

Der kunne i denne kategori registreres et enkelt indslag (størrelsesindeks 3,09), mod Hussains (1997) 5 registrerede indslag. En tematisering af arbejdsmarkedsforhold vedrørende etniske minoriteter synes derfor ikke at blive prioriteret højt på nyhedsredaktionerne hos DR1 og TV2.

Vender vi os mod sprogbrugen i indslaget, der vises på TV2 (5/4 19.00) er det langt fra et positivt billede der tegnes af indvandrere som skal integreres på arbejdsmarkedet. Indvandrerer fremstilles som mellemøstlig, dårlig til dansk, doven og hjælpeløs. Speaken til indslaget benytter sig af sproglige vendinger som ”indvandrere skal lokkes på arbejde”. Denne måde at omtale etniske minoriteter på, tilkendegiver at man forsøger at få indvandrerne til at gøre noget de ellers ikke ville have gjort. Derudover gives der i indslaget et eksempel på en person tilhørende de etniske minoriteter, som skulle i arbejde, men som ikke havde mulighed for at møde tidligt på sin arbejdsplads, pga. transportmæssige problemer. Så skaffede den pågældende virksomhed, og personens tilknyttede mentor, en cykel til vedkommende. Jeg er formodentligt ikke den eneste der husker ”diskursen” om at indvandrere kom til Danmark og fik arbejde, buskort, kvinder og... cykler. Alt i alt fremstilles indvandrere i dette indslag som meget svage, direkte arbejdssky. Der synes langt fra den sociale forståelse der udvises i indslagene under kategorien asyl/indvandring, til billedet af den arbejdssky indvandrer der skal *lokkes* ud på arbejdsmarkedet.

Ovenstående fremstilling, sammenholdt med det i IntegrationsStatus (2004), påpegede forhold, at arbejdspladsen faktisk er det sted folk tilhørende de etniske minoriteter, oplever mest diskrimination, og hvor tendensen oven i købet er stigende, må det konstateres at billedet der tegnes i indslaget på ingen måde er nuanceret i forhold til den reelle situation på arbejdsmarkedet generelt. De danske arbejdsgivere fremstilles entydigt i indslaget som værende gode (igen det positive selvbillede), de vil hjælpe indvandrerne i arbejde, skabe mentorordninger osv. Men igen: Der diskrimineres på arbejdsmarkedet, og dette bærer arbejdsgiverne naturligvis et ansvar for.

Bolig

Der forekommer i perioden i alt 2 indslag der relaterer sig til de etniske minoriteter og kategorien bolig.

- Dømt til udsmidning (TV2, 6/4 2006, 19.00)
- Mor og 8 børn dømt til at forlade bolig (DR1, 6/4 2006, 19.00)

Begge indslag omhandler en sag fra Århus, hvor en enlig mor til otte børn af retten er dømt til at forlade sin bolig, som følge af ét af børnenes ugerninger, i form af røverier, overfald osv. Dommen er den første af sin art i Danmark, og får relativt stor mediebevågenhed (størrelsesindeks 10,04).

Som det kan læses ud af overskrifterne for indslagene, bliver der ikke her brugt ord eller sproglige konstruktioner, som henleder opmærksomheden på at indslagene handler om, eller inddrager etniske minoriteter. Faktisk spiller DR1 overskriften på en hentydning til en svag enlig mor med otte børn, der skal forlade sin bolig. TV2s indledende overskrift er noget mere neutral. Den siger ikke noget om hvem der er dømt, og hvilken type udsmidning der er tale om. Dette forklares dog i nyhedsoplæserens indledende oplæg, som lægger sig tæt op ad DR1s indledende præsentation.

Det var af flere grunde svært at placere indslagene under denne kategori. Temaet er overvejende en problematisering af det faktum, at der pga. boligrettens afgørelse, nu er mulighed for at smide lejere på porten, også når det ikke er lejer selv der laver ballade, men lejers børn. Der er ikke noget direkte etnisk tema, aktørerne i indslaget er dog etniske (enkelte interviewes), og kvalificerer derfor indslaget til registrering under denne kategori. En anden grund til at indslaget var svært at placere under denne kategori, var det faktum at rigtig mange organisationsrepræsentanter interviewes (lejerorganisation, udlejerorganisation, boligselskab), de øvrige anklagede, deres advokater, folk på gaden ude i boligområdet osv. Rettens afgørelse vinkles derfor på mange måder, og alle parter involveret i sagen høres. Det problem der behandles i indslaget er derfor ikke indvandreres kriminalitet (selv om TV2 opremser sønnens ugerninger på listeform), snarere et forsøg på generelt at belyse synspunkter for og imod en sådan dom og dens konsekvenser for alle borgeres sikkerhed i eget hjem. Der benyttes ingen etniske eller religiøse betegnelser, og på den måde skelnes der ikke mellem os-og-dem, danskere vs. indvandrere, et fænomen som Hervik (2002) og Hussain (1997) ellers påviser en udstrakt brug af i danske medier.

Tilmed, ligeledes forskelligt fra både Herviks og Hussains undersøgelser, fokuseres der på de sociale problemer som den enlige mor har haft, og at hun ikke har fået nok støtte fra boligselskab og det offentlige, og at hun ikke har fået en advarsel om de mulige konsekvenser for hende og familien

i ordentlig tid. På DR1 interviewes der afsluttende en Leif Randeris, repræsentant for indvanderrådgivningen i Århus, som også fokuserer på de sociale problemer for moderen og hendes familie, og at disse blot flyttes til det nye sted som familien kommer til at bo. Det forskellige heri i forhold til tidligere undersøgelser, når man ser indslagene under ét, er at både Hervik (2002) og Hussain (2000) finder at der ofte er en tendens til at etniske minoriteters problemer forklares med deres kultur eller religion (konservativ, middelalderlig, kvindeundertrykkende etc.) og ikke med den sociale og miljømæssige baggrund, som det tit gøres i nyhedsindslag omhandlende etniske danskere, der på den ene eller anden måde er kommet i klemme, i fx retssystemet. Det skal også lige nævnes at Hussain i 1997 ikke, over en tre måneders periode, finder et eneste indslag under kategorien bolig.

Sundhed

Under kategorien sundhed registreredes et indslag i overvågningsperioden med et størrelsesindeks på 5,20. Et forholdsvist højt indeks set i forhold til at det kun drejer sig om et indslag. Under overskriften

- Lever for usundt (TV2, 27/4, 19.00)

- refereres det hvorledes der er store problemer blandt indvandreres børn, mht. kost og ernæring. Der er markant højere tendens til overvægt og huller i tænderne blandt indvandrerbørn, og en ekspert i studiet (ses meget sjældent hos TV2-nyhederne, kun denne ene gang, i alle registrerede indslag) proklamerer at der nu skal iværksættes en målrettet kampagne der skal adressere problemet.

Indslaget benytter sig af en sammenligning af indvandrerbørn i forhold til danske børn, og antager således karakter af den førnævnte os-og-dem fortællestil, hvor der trækkes et skel mellem indvandrere og danskere, og derfor også siges, at de *ikke* er danskere. Derudover benytter indslaget udelukkende betegnelsen ”indvandrerbørn” om dem som problemet antages at gælde, og det specificeres ikke nærmere hvilke indvandrere det drejer sig om: Er det børn af arbejdsløse, uuddannede indvandrere fra Mellemøsten eller er det børn af veluddannede latinamerikanske indvandrere? Det er dette fænomen Hussain (1997: 68) i sammenhæng med analysen af mediernes

dækning af kriminalitet, betegner induktionsproblemet; når medierne gennem enkelte nyhedsindslag generaliserer på en sådan måde, at indslagene fremstilles som værende repræsentative i forhold til den bredere befolkning, eller i dette tilfælde, en befolkningsgruppe.

En tandlæge der interviewes udtrykker forståelse for at indvandrere blot vil være gode ved deres børn:

”Det er meget nemt at købe slik og læskedrikke, og de vil meget gerne være gode ved deres børn så det får de. Samtidig med at de så ikke får børstet tænder hver dag.” (TV2, 27/4, 19.00, ”Lever for usundt”)

Dette er, isoleret set, et forstående synspunkt; forældrene ønsker blot at være gode ved deres børn, men i konteksten kommer det til at fremstå som om at indvandrerforældrene (”de”) er meget søde, men også temmelig uvidende, og har hang til lette løsninger.

Endvidere indledes indslaget af nyhedsoplæseren med:

”Tandlæger og skolelæger slår alarm. Der er markant flere huller i tænderne hos indvandrerbørn en hos danske. Samtidig er indvandrerbørnene også langt mere overvægtige.” (TV2, 27/4, 19.00, ”Lever for usundt”)

Denne sprogbrug, at læger slår alarm, dramatiserer i høj grad indslaget. ”Alarm” er et drastisk ord; en anden måde at formulere indledningen på kunne evt. være ”Ernæringsmæssige problemer blandt indvandrerbørn, konkluderer ny undersøgelse”, hvilket kunne bidrage til en mindre sensationalisering af indslaget. Den ovenfor nævnte generaliseringsproblematik (induktionsproblemet) fremgår også tydeligt af den citerede indledning. Der interviewes heller ikke nogle forældre til indvandrerbørnene, selvom det egentlig er dem der er kernen i problemet. Denne tendens konstaterer Hussain (1997) også, når han anfører at ”man taler *om* dem, ikke med dem”.

Selvom indslaget benytter sig af os-og-dem fortællestilen, og dramatiserer vha. ordvalg osv., skal det dog retfærdigvis nævnes at det er et dokumenteret problem, at der blandt visse grupper tilhørende de etniske minoriteter, er problemer med sundhed (Kjøller et al 2005: 12). Konsekvensen af dette i forhold til denne analyse, er at indslagets kildetroværdighed og samfundsmæssige relevans

ikke kan drages i tvivl som både Hussain (1997) og Hervik (2002) ellers finder anledning til, i en stor del af de nyheder der omhandler de etniske minoriteter. Men nuanceringen i indslaget kan derimod betvivles, jf. manglen på interview eller udtalelser fra forældre til børnene og manglen på en nærmere specificering af hvem det egentlig drejer sig om.

Uddannelse

Et indslag kunne der i perioden konstateres, som relaterer sig til kategorien uddannelse. Det drejer sig om et indslag på TV2 med overskriften

- I skole hele dagen (TV2, 6/4 2006, 19.00)

- der omhandler en skole i Tingbjerg ved Brønshøj i København, hvor Københavns Kommune nu forsøger sig med en anderledes måde at tilrettelægge skolebørnenes skema på, så de sidste timer kan lægges senere på dagen. Formålet er, ifølge borgmesteren for det pågældende område, at holde unge væk fra gaden og den potentielle kriminalitet, de der kan risikere at blive indblandet i.

Beslutningen om denne tilgang til problemløsning problematiseres imidlertid i indslaget, da den interviewende TV2-journalist drejer sagen ind på religiøse friskoler, og dermed gør dem til en trussel, da forældre måske ville vælge skolegang til deres børn her, frem for at børnene skal være i skole hele dagen på den kommunale skole.

Skolebestyrelsesmedlem:

”De vil jo flytte børnene fra Tingbjerg skole og så sende dem måske til friskoler eller i hvert fald også til privatskoler fordi at dels er det en almindelig skolegang ikke, og de fleste forældre er jo heller ikke vant til den her model, jo, så det vil være et chok for dem alle sammen til at starte med.”

TV2 journalist:

”Kunne du frygte det kunne blive religiøse friskoler?”

Skolebestyrelsesmedlem:

”Det tror jeg.”

(TV2, 6/4 2006, 19.00)

Som det fremgår af ovenstående uddrag, er det journalisten der bringer de religiøse friskoler på banen. De religiøse friskoler har tidligere været et meget omdiskuteret emne på mediernes dagsorden. Faktisk fristes man til at sige at journalisten, ved i sit spørgsmål at bringe religiøse friskoler på banen, trækker på en fælles forståelse, eller associationer, om de religiøse friskoler, som i sin tid er skabt af medierne selv. De religiøse friskoler er i medierne bl.a. blevet mistænkt for at opprioritere den religiøse (læs muslimske) undervisning, og nedprioritere undervisning i fx dansk. Det er derfor et meget negativt billede journalisten trækker på, når han nævner religiøse friskoler, og de religiøse friskoler (og dermed islam) fremstår som en trussel i indslaget. Går vi nu lidt videre i indslaget, til et interview med en dansk forælder, der udspørges om sin holdning til det nye skoleskema, svarer vedkommende:

Forælder:

”Det synes jeg faktisk er en rigtig god idé.”

TV2 journalist:

”Hvorfor?”

Forælder:

”Jah, så de ikke render rundt og laver ballade og måske kunne lære lidt mere dansk.”

(TV2, 6/4 2006, 19.00)

Det kommer altså til at fremstå som om det kun er etniske unge der laver ballade, og de er oven i købet dårlige til dansk.

Dette indslag opstiller på den ene side truslen om de religiøse friskoler, som et alternativ forældrene til de etniske unge vil vælge hvis deres børn skal være i skole i længere tid. På den anden side fremstår det som om at den nuværende situation ikke er holdbar, da ungerne render rundt og laver ballade på gader og stræder. I mine øjne bliver effekten af dette, at de unge i indslaget fremstår som enten ballademagere (potentielt kriminelle) eller i kløerne på religiøse friskoler. Dvs. på enten den ene eller anden måde, vil de være et problem for samfundet, og en trussel for danskernes sikkerhed.

Forskning

Der kunne ikke i perioden registreres indslag under kategorien forskning. Hussain finder i sin undersøgelse heller ikke nogle nyhedsindslag i denne kategori. Det skal dog lige nævnes at der er set indslag under denne kategori i nyhedsstrømmen. Disse falder dog uden for den observerede periode, og kan derfor ikke indgå i analysen.

Kommentarer til de kategorier hvori der ikke kunne registreres indslag, sammenfattes afsluttende i kapitlet.

Politik/lov

Der kunne ikke i perioden registreres indslag under denne kategori. For de licensfinansierede Tv-nyheder kunne Hussain (1997) heller ikke registrere indslag under denne kategori. Det skal dog tilføjes at temaer kan forekomme som undertema andetsteds i de opstillede kategorier, i det nyhedsindslagene er registeret i forhold til det overordnede tema. Især kategorien asyl/indvandring rummer en del undertemaer der relaterer sig til lovgivning og politiske kommentarer og regulering på området.

Kultur/kunst

Ligeledes samstemmende med Hussains (1997) undersøgelse, finder vi ikke nogle indslag i denne kategori. Der berettes ikke i medierne om etniske minoriteters kulturelle og kunstneriske udfoldelser, selvom dette ofte gør sig gældende i forhold til dansk kultur og kunst. Der vises således jævnligt indslag fra revyer, koncerter, festivaler osv.

Sociale forhold

Der sås ikke indslag i nyhederne der kunne registreres under kategorien ”Sociale forhold”. Det vil altså sige at der ikke vises indslag der behandler etniske minoriteter på lige fod med danskere, i forhold til sociale forhold i samfundet generelt. Dog vil jeg kort nævne et indslag der faktisk ikke kunne registreres. Det drejer sig om et indslag på DR1 den 11. maj 2006. Indslaget omhandler en sag i Korsør hvor politikere og embedsmænd er blevet truet og angrebet af et ægtepar. Jeg ved, fra

TV2, at ægteparret stammer fra Palæstina, men dette fremgår ikke af indslaget på DR1. Frem for at gå i detaljer med sagen, bruges den som anledning til en generel diskussion af skredet i moral og opfattelse af demokrati og politikere, og etniske minoriteter sidestilles i denne sammenhæng fuldt ud med danskere. Sådanne iagttagelser gør Hussain (1997) og Hervik (2002) ikke.

Kriminalitet

Under temaet kriminalitet finder vi 14 indslag, med et størrelsesindeks på tilsammen 31,81. Set i forhold til de øvrige kategorier er der altså forholdsmæssigt mange indslag omhandlende kriminalitet og etniske minoriteter. Det skal i den forbindelse nævnes at indslag omhandlende terror er registreret under denne kategori. Terror som begreb, i relation til etniske minoriteter, er noget nyt i forhold til de tidligere udførte undersøgelser på området. Men i og med at definitionen på kategorien er ”Alle de nyheder som har noget at gøre med politimyndighederne eller domstolene, dvs. alle slags episoder, historier og handlinger, som vedrører overtrædelser af straffeloven, spreder frygt, dvs. vold og andre ulovligheder, i hvilke indvandrere, flygtninge og deres efterkommere er indblandet”, finder terror sin naturlige placering her.

I alt omhandler 7 ud af de 14 registrerede indslag terror. Terror er som oftest på dagsorden i forbindelse med udlandsstoffet, men de registrerede indslag implicerer alle danske statsborgere, eller herboende folk med opholdstilladelse.

Ud af de 7 indslag omhandlende terror, drejer 5 sig om en dansk-tyrker, som vedkommende betegnes i medierne, der er blevet pågrebet i Sarajevo. Vedkommende var i besiddelse af, eller havde kendskab til våben, sprængstoffer og indspillede afskedsvideoer. Et vidne i sagen mod den dansk-tyrkiske mand bliver hovedperson i en nyhedshistorie herhjemme, da vedkommende ifølge medierne, skiftevis trues/lokkes til ikke at vidne. Angiveligt skulle yderligtgående muslimer være ansvarlige for dette. Hovedvidnet er på flugt i sit eget land, og gemmer sig i bjergene. Min vurdering er at denne historie dyrkes på TV2 (4/4, 19.00) mere af underholdningsmæssige grunde, end af nyhedsmæssige: Der vises spektakulære billeder af vidnet der stikker af fra politiet og angiveligt yderligtgående muslimer, der ikke ønsker at vedkommende skal vidne. Det er dog værd at bemærke at ”muslimer” nævnes i sammenhæng med ”terror” – et ikke unikt tilfælde i tidens medieblade.

Af de øvrige indslag om terror, handler resten om en påbegyndt retssag mod den danske forening al-Aqsa, der er sigtet efter den danske terrorparagraf, for at have ydet økonomisk støtte til den palæstinensiske organisation Hamas, en organisation der nu er regeringsbærende i de palæstinensiske selvstyreområder. På DR1 (4/5, 21.00) i Aftenens indsigt, gennemgås sagsforløbet, og alle parter i sagen høres. Både de tiltalte (formand og kasserer fra foreningen), deres advokat samt anklagemyndigheden. Altså en nuanceret partshøring i sagen. Dette er forskelligt fra hvad andre undersøgelser tidligere har dokumenteret: Der har været en udbredt tendens til at etniske minoriteter fra starten trænges i defensiven, og fx stilles mere kritiske spørgsmål end andre parter i den pågældende sag. Se fx Hervik (2002) og Hussain (1997), som påviser denne tendens, især når det drejer sig om emner relateret til kriminalitet. For nu at vende tilbage til sagen med tiltalen mod al-Aqsa, er journalister på udkig efter beboere i Mjølnerparken i København, et område der tidligere har fået meget negativ omtale i medierne, bl.a. pga. en høj koncentration af etniske minoriteter i boligområdet. Det konstateres i indslaget, at 90 % af beboerne har ydet økonomisk støtte til al-Aqsa, og at det bestemt ikke er opfattelsen, at disse penge er ydet til andet end nødhjælp. I indslaget er tonen, med underlægning af smukke solskinsbilleder fra Mjølnerparken hvor folk hygger sig, og børnene leger, meget positiv i forhold til al-Aqsa. Det fortælles i indslaget at det ”bliver op ad bakke” for anklagemyndigheden, og det er tvivlsomt om Hamas overhovedet kan betragtes som en terrororganisation.

Selv om der er nuancer i kanalernes måde at formidle denne historie på (TV2 er mere skeptiske) fremstår de etniske minoriteter på ingen måde som ”muslimske terrorister” eller karikeres på anden negativ vis. De fremstilles som helt almindelige mennesker der er uforstående overfor terroranklagerne mod en nødhjælpsorganisation. Der nævnes heller ingen religiøse tilhørsforhold overhovedet, men i sagens natur tales der om palæstinensere; pga. Hamas’ relation til sagen.

Et indslag som også observeredes i overvågningsperioden er fra TV2:

- Tyveri og hærværk (TV2, 4/5, 19.00)

Indslaget har jeg valgt at fremhæve her, pga. dets lidt særlige karakter. Det handler om problemer med tyveri og hærværk på folkeskoler. En skole har valgt at holde åbent med fritidstilbud til de

unge, i stedet for at investere mange penge i tyverisikring. Der vises indledningsvist billeder fra et tidligere indslag på TV2, hvor fastboltede computere og nyinstallerede røgkanoner skal tjene til at stoppe hærværk og tyveri.

Den sproglige stil i indslaget er forholdsvis neutral. Der fremhæves ikke specifikke etniske eller religiøse tilhørsforhold der kan fremmane associationer til kulturelle eller etniske forskelligheder. Set under et fortælles der faktisk en positiv historie om et alternativt præventivt tiltag, der skal medvirke til at forebygge vandalismen der ifølge indledningen til indslaget er et ”stort problem på mange danske folkeskoler” (TV2, 4/5, 19.00), hvilket dog ikke specificeres nærmere.

På trods af den neutrale sproglige stil, renses for prædikater som 2. generationsindvandrere, indvandrerbørn osv. taler billedfladen sit eget sprog.

Så snart der blændes op for billederne fra den pågældende skole, kommenterer speakeren: ”Invitér bøllerne indenfor, så vil de ikke genere dig længere.” (TV2, 4/5, 19.00). Samtidig vises billeder af etniske unge ved et fodboldbord. Senere lyder det: ”For et år siden valgte skolen at slå dørene op for kommunens ballademagere ...” og samtidig klippes der igen til et billede af etniske unge. Og videre i indslaget lyder det: ”... og arbejdet med de unge kan tydeligt aflæses på hærværkskontoen.”. Her vises endnu en gang et billede af en etnisk ung mand med omvendt kasket, guldkæde om halsen og store overarme, der laver håndtegn til kameraet, blinker med det ene øje og laver kyssebevægelser med munden. Min pointe er at der ikke gennem den sproglige stil benyttes de stereotype vendinger som jeg gav eksempler på ovenfor. Snarere ligger den samme betydning indlejret i billedfladen, der med den præcise timing i forhold til speakerens kommentarer synes at understrege: Ja, det er etniske unge der terroriserer landets folkeskoler. Dertil kommer at indslaget placeres i en del af nyhedsudsendelsen der tematisk omhandler kriminalitet, nærmere betegnet terror. Således ligger der både før og efter dette indslag historier om terrorisme, hvilket synes at understøtte det negative billede der tegnes af etniske unge.

Religion

Under denne kategori kunne jeg placere i alt 8 indslag i perioden, med et størrelsesindeks på 17,96. 6 af de 8 indslag blev vist på DR1, og de 5 omhandlede DRs ansættelse af den tørklædebærende

kvinde, Asmaa Abdol-Hamid, som studievært på DR2. Anledningen til mediebevågenheden er at kvindeorganisationer og et medlem af DRs bestyrelse, er utilfredse med at Asmaa Abdol-Hamid er blevet ansat som studievært; hun beskyldes bl.a. for at være islamisk fundamentalist, hvilket ifølge indslaget, synes at være dårligt dokumenteret. Det første indslag er det absolut længste af de tre, og de to følgende er alle korte indslag, der overfladisk kommenterer på det første indslag i rækken. I det følgende vil jeg derfor behandle dette første indslag.

Indslaget i sig selv, måden det er sat sammen på og de parter der interviewes, er forholdsvis nuanceret. Den pågældende unge kvinde, Asmaa Abdol-Hamid får lejlighed til at udtale sig, og svare på kritikken mod hende. Ligeledes udtaler social- og ligestillingsminister Eva Kjer Hansen sig, ligesom de kvindeorganisationer der er imod tørklædet på TV også får taletid. Asmaa Abdol-Hamids chef, Arne Notkin bliver ligeledes interviewet. Endelig inddrages en person tilknyttet forskningsmiljøet indenfor ligestillings- og kønsforskning, Rikke Andreasen. Vi kommer således hele vejen rundt, dog med en synlig overvægt af taletid til Asmaa og de som udtaler sig positivt i forhold til hendes ansættelse. Måske ikke så mærkeligt, taget i betragtning at DR i høj grad har en aktie i det her; det er en omdiskuteret ansættelse, som DR muligvis er nød til at forsvare.

Men for nu at dykke lidt ned i den måde hvorpå sprogbrugen er stykket sammen i indslaget, vil jeg her fremhæve socialministerens kommentar, da hun adspørges omkring ansættelsen:

Altså det er jo op til DR at finde ud af hvilke medarbejdere man ansætter og også hvilke regler man gør gældende på arbejdspladsen for eksempel i forhold til påklædning. Men jeg går ud fra at DR indskærper overfor sine medarbejdere at man ikke må missionere (DR1, 5/4 2006, 21.00)

Videre fortsætter redaktionschef på DR2, Arne Notkin:

Det jeg har snakket med hende om det er hvilke forpligtigelser man har når man indtræder i et DR program. Hun kan bruge sin egen erfaring, hun kan bruge sin viden, hun kan bruge sin indsigt, men hun skal ikke stille sig op og holde prædikener (DR1, 5/4 2006, 21.00)

Det kommer til at fremstå som om at en tørklædeklædt kvinde pr automatik kan finde på at missionere, eller stille sig op og holde prædikener. Med andre ord bliver tørklædet

mistænkeliggjort; Asmaa Abdol-Hamid kan have skjulte bagtanker. Hun er med andre ord en trussel. Som i tilfældet ovenfor, med de religiøse friskoler, italesættes islam som en trussel, en tendens som også Hervik (2002) støder på når han konstaterer at etniske unge må:

”... leve med sejlivede stereotyper fra mediernes side, hvor islam fremstilles som hovedfjenden, og de selv som repræsentanter for fjenden.” (Hervik 2002: 326).

Samme tendens falder også Hussain over, når han i indledningen til sin analyse af religion i medierne fremfører at.

”... religion i de licensfinansierede medier bruges som et parameter til at skelne mellem, hvilke medlemmer af samfundet der er ’inde’, og hvem der er ’ude’ - ... der medieres om naturgiven grænsedragning mellem mennesker, der tilhører forskellige historiske verdensreligioner ...” (Hussain 2002: 75)

På baggrund heraf, kommer en del af indslaget til at fremstå som ”gammelkendt”, forstået på den måde, at der på vanlig vis males et trusselsbillede af islam. Ironisk nok, kommer de interviewede repræsentanter for etniske kvindeorganisationer i denne sammenhæng til at fremstå legitimerende for dette trusselsbillede, i det de bekræfter ”vore bange anelser”, ved netop at italesætte tørklædet som kvindeundertrykkende, og beskyldte Asmaa Abdol-Hamid for islamisk fundamentalisme – en påstand som ikke af den interviewede uddybes nærmere.

Men som det blev nævnt ovenfor, inddrages en medie- og kønsforsker nu i indslaget, med et 2½ minutter langt interview. Hendes udtalelser er interessante på mere end en måde. For det første er hun meget klar i sine udtalelser omkring ansættelsen af Asmaa Abdol-Hamid; hun ønsker direkte DR tillykke med ansættelsen, i det det både er et skridt på vejen til etnisk ligestilling, og et skridt på vejen for DR til at leve op til sine public-service forpligtigelser. Hun understreger derudover, som Asmaa Abdol-Hamid i øvrigt også selv gør, at det er nødvendigt at komme ud over den stereotype opfattelse vi i Danmark har af tørklædeklædte kvinder, og få nuancerne frem. For det andet, og dette skal ses i lyset af at Rikke Andreasen også præsenteres som repræsentant for foreningen Feministisk Forum, repræsenterer hendes deltagelse en afgørende forskel i forhold til Herviks (2002) undersøgelse. Her konkluderes det at danske feminister ikke har støttet muslimske kvinder. Tværtimod er feminister og kvindeorganisationer, som vi dog også til dels ser i dette indslag, i det

overordnede mediebillerede blevet mobiliseret i opbygningen af islam som fjendebillede (Hervik 2002: 327).

Økonomi

Der kunne ikke registreres indslag under kategorien økonomi. Se de afsluttende kommentarer i dette kapitel for overvejelser omkring de ”tomme” kategorier.

Etniske relationer

Der kunne heller ikke registreres indslag under denne kategori.

Racisme

I den overvågede periode kunne der ikke registreres indslag under temaet ”Racisme”. Dette er overensstemmende med Hussains (1997) undersøgelse, der heller ikke finder mulighed at registrere indslag her. Det forekommer tankevækkende at medierne ikke tematiserer eller beskæftiger sig med racisme eller diskrimination, når dette tilsyneladende synes at være et ofte påpeget problem i danske medier. Både de undersøgelser jeg i denne rapport læner mig op ad, men også andre organisationers arbejde, peger på at der er et reelt problem. Fx ENAR (European Network Against Racism), Fairplay, DRC (Dokumentations- og RådgivningsCentret om racediskrimination), EUMC (European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia), Institut for Menneskerettigheder og formodentligt endnu flere, fremsætter overraskende enslydende konklusioner. På den baggrund synes det bemærkelsesværdigt at medierne ikke i højere grad beskæftiger sig med diskrimination og racisme.

Det skal dog retfærdigvis nævnes at der i nyhedsstrømmen er set et indslag som kunne registreres i denne kategori. Indslaget faldt dog uden for undersøgelsesperioden, og kan derfor ikke medtages her.

Andet/generelt

Der kunne registreres et nyhedsindslag i denne kategori. Det drejer sig om et indslag på TV2:

- Glemte 23.500 kroner (TV2, 11/5 2006, 19.00)

Det er et ret kort indslag placeret afsluttende i den pågældende nyhedsudsendelse. En familie der bor i et asylcenter har været på loppemarked og købt en kommode. Det viser sig at der i kommoden ligger 23.500,- som den forhenværende ejer har glemt.

Det er et pudsigt indslag. For på den ene side fortælles der en historie om nogle meget ærlige mennesker der indleverer alle pengene som hittegods hos det lokale politi. På trods af at der, som det tidligere har været fremstillet i nyhederne, hersker kummerlige kår på asylcentre, hvor pengene sikkert kunne gøre stor gavn. Ser vi derimod med lidt mere kritiske briller på indslaget kan det indvendes at nyheden består i at indvandrerne leverer penge tilbage, at *de er ærlige*, hvilket siger en del om det grundlæggende syn på indvandrere som nyhedsindslaget repræsenterer: Hvis det er en nyhed at de fundne penge leveres tilbage, må det vel gælde at forventningen er det modsatte, at indvandrere ikke kan betragtes som ærlige?

Der er i mine øjne også andre udlægninger. For det første har der været stort mediemæssigt fokus på forholdene i asylcentre, og det har, ud fra en common sense betragtning, medført skrammer i lakken på den siddende regering, med integrationsministeren i spidsen. TV2 beskyldes ofte for at repræsentere borgerlige værdier, og hvis dette er sandt, kan indslaget ses som et indlæg i debatten der forsøger at udglatte det negative billede der i medierne hersker af asylcentre. Indslaget afsluttes nemlig med billeder fra alle vinkler af den pågældende asylsøgerfamilies charmerende lille datter, der i dejligt solskin og med sløjfer i håret triller rundt med sin dukkevogn på asylcentret. Jeg er dog i denne analyse ikke ude i et politisk ærinde, og skal derfor afholde mig fra spekulationer om TV2's politiske observans. Under alle omstændigheder er der langt fra billederne af ”bøller og ballademagere” som jeg behandlede ovenfor, til de afsluttende positive billeder her: Den lille pige i solen med sin dukkevogn.

Afsluttende kommentarer

Som en afrunding på denne gennemgang af de registrerede nyhedsindslag vil jeg her fremføre nogle opsamlende bemærkninger, primært angående det overordnede billede af nyhedsindslagene fordelt på tema.

Kendetegnende for nyheder på dansk licensfinansieret TV er en forpligtigelse til at overholde de gældende public service forpligtigelser. Populært sagt skal de licensfinansierede kanaler afspejle det danske samfund, og levere politisk uafhængig, nuanceret journalistik. Dermed kan vi forvente at der i stort set alle de opstillede kategorier skulle kunne registreres indslag eftersom disse repræsenterer et bredt udsnit af mulige, almene temaer som nyhederne ofte dækker (Hussain 1997). Ud fra en overfladisk vurdering ville dette også være tilfældet hvis vores problemstilling beskæftigede sig med nyhedernes dækning af etniske danskere. Der rapporteres fx jævnligt om folkeskolen ("Uddannelse"), huspriser ("Økonomi"), musik ("Kunst/kultur") osv.

Dette er dog ikke tilfældet når vi som her undersøger mediernes dækning af etniske minoriteter. Ser vi på fordelingen af de registrerede indslag (med udgangspunkt i indholdsanalysen), tegner der sig et billede som ikke er synderligt forskelligt fra det Hussain (1997) kunne fremvise. Indslag der på den ene eller anden måde omhandler etniske minoriteter falder i ganske få kategorier, der er medvirkende til at frembringe et stereotypet billede af etniske minoriteter. Hvor Hervik (2002) taler om "Mediernes muslimer" med reference til et medieinduceret billede af muslimer uden hold i virkeligheden, kan vi her tale om "Mediernes minoriteter", med reference til et skævt billede af de etniske minoriteter i Danmark. De etniske minoriteter vi ser i nyhederne, eksisterer primært som mennesker i asylcentre, kriminelle med indvandrerbaggrund eller studieværter med tørklæde, der pr. definition kan tænkes at ville missionere på dansk licensfinansieret TV. De etniske minoriteter fremstår ikke som mennesker der har et aktivt kulturelt liv, udfører forskning og innovation til fordel for Danmark eller på lignende vis bidrager positivt til samfundet.

Det skal også bemærkes at Hussain (1997) over en periode på 3 måneder, med daglig overvågning af 6 udsendelser fordelt på DR1, TV2 og Radioavisen, i alt registrerer 82 nyhedsindslag som relaterer sig til etniske minoriteter. I denne undersøgelse er der registreret i alt 35 indslag, fordelt over en periode på 2 måneder. I denne periode er der kun gennemset nyheder to hverdage om ugen,

og der er kun set 2 nyhedsudsendelser på disse dage. På den baggrund fremstår de etniske minoriteter i nyhederne ikke som mindre aktuelle set med nyhedsredaktørens briller, tværtimod.

Sammenfatning

Afsluttende skal opmærksomheden igen henledes på de videnskabsteoretiske overvejelser der relaterer sig til dette projekt. Disse overvejelser gik bl.a. på at dette projekts resultater låner gyldighed og udsagnskraft fra benyttede fremgangsmåder og metoder. Der er derfor en høj grad af partikularitet vedhæftet den frembragte viden, ligesom den ikke kan betragtes som værende sand i objektiv forstand. Sandheden opnås derimod gennem modsigelsesfri fortolkning og udlægning, relateret til de alment accepterede regler for videnskabelighed i det paradigme som dette projekt indskrives i. De herunder sammenfattede resultater skal ses i dette lys.

Selvom vi på overfladen kan konstatere større variation i de kategorier indslag om de etniske minoriteter indgår i, end Hussain finder i 1997, kan vi samtidig konstatere at det faktum i sig selv ikke betyder en væsentlig ændring i mediernes måde at dække de etniske minoriteter på. TV2 som, modsat DR1, leverer nyhedsindslag under kategorierne beskæftigelse, sundhed og uddannelse, benytter sig af en noget tvivlsom journalistisk tilgang, samtidig med at de trækker på tidligere tiders medie billeder af islam, fremstiller indvandrere som dovne eller nøjes med at tale om dem, og ikke *med* dem, forstået på den måde at de etniske minoriteter i flere tilfælde glimrer ved deres fravær i indslag hvor det skulle synes oplagt at høre alle parter i den pågældende sag..

Der findes dog især én bemærkelsesværdig tendens i forhold til tidligere undersøgelser; nemlig den at indslag, hvor etniske minoriteter indgår som aktører, nu faktisk vinkles på en sådan måde, at aktørerne i indslaget fremstår som almindelige borgere i Danmark. I den forstand at etnicitet og religion ikke tillægges nogen betydning i formidlingen af nyheder. Jeg tænker i denne sammenhæng primært på indslaget om den enlige mor med 8 børn der af retten dømmes til at forlade egen bolig, men vil også nævne DR's indslag om det voldelige ægtepar fra Korsør som eksempel.

En anden ting der er væsentlig at fremhæve, er sagen om Asmaa Abdol-Hamid, den første tørklædeklædte kvinde på dansk TV. Selvom gennemgangen af de indslag der handler om hende, viser at der stadig trækkes på et trusselsbillede af islam, får dette ikke, modsat tidligere undersøgelser på området, lov at stå uimodsagt. I virkeligheden ser vi kompetent faglig indblanding,

fra en forsker på området, der i virkeligheden blot siger hvad flere danske og europæiske undersøgelser viser: At mediernes dækning af de etniske minoriteter er unuanceret og stereotyp.

Det kan ligeledes konstateres at der indenfor mange kategorier *ikke* registreres indslag. Hvis vi lavede en tilsvarende opdeling og registrering af nyhedsindslag for etniske danskere, ville vi helt grangiveligt få et noget anderledes billede. Der reporteres jævnligt om fx ny forskning, diverse kunstneriske eller kulturelle begivenheder osv. Men dette er ikke tilfældet når vi er på udkig efter nyheder omhandlende etniske minoriteter. Ser vi bort fra de ovenfor nævnte TV2 indslag under kategorierne beskæftigelse, sundhed og uddannelse, falder temaerne for nyhedshistorier stort set ind under de samme temaer som Hussain (1997) i sin tid kunne konstatere. Med de licensfinansierede nyhedskanaler i kikkerten, kan man ellers forvente, jf. public-service forpligtigelseskrav om at medierne skal afspejle samfundet hvad angår kulturer og befolkning, at finde nyhedsindslag under disse kategorier.

Til forskel fra de tidligere undersøgelser på området, kan der konstateres deciderede positive beskrivelser af de etniske minoriteter, primært omkring yngre børn. Indimellem bunder disse positive billeder i en forstående opfattelse af indvandrere, jf. nyhedsindslagene om asylcentre, som forholder sig til asylcenterproblematikken på et generelt niveau, hvor der tidligere har været en udbredt tendens til enkeltsagsfokus (Hussain 1997).

Helt overordnet kan vi derfor konkludere at mediernes dækning af de etniske minoriteter i Danmark har ændret sig efter Muhammedsagen. Der ses en mere nuanceret beskrivelse af etniske minoriteter, sideløbende med at der stadig er tendens til at italesætte og beskrive etniske minoriteter som *dem*, de andre, fjenden. Derudover ses der eksempler på at medierne i nyhedsindslag med etniske minoriteter ikke tillægger etnicitet nogen særskilt betydning; der problematiseres ikke ud fra kultur eller religion, men de etniske minoriteter fremstår som danske borgere. Mediernes dækning er dog stadig begrænset til indslag, der omhandler få temaer, og mediernes etniske minoriteter er i virkeligheden kun et udsnit af de minoriteter, der findes i Danmark.

Bilag

Bilag 1: Skema brugt til registrering af nyhedsindslag

Bilag 2: Excel-regneark brugt til registrering og beregning

Bilag 1: Skema anvendt til gennemsyn/registrering af nyhedsindslag

Registrering af nyhedsindslag – 1 ark pr. indslag	
Kanal/dato/tid:	
Overskrift:	
Indledende overskrift:	
Hænger sammen med:	
Tema:	
Undertema	
Indslagets længde/varighed:	
Start minut:	
Stikord til indhold:	
Nationale/etniske prædikater	
Religiøse prædikater	
Optages?:	

Bilag 2: Excel-regneark brugt til registrering og sammenregning af indslag (formelvisning).

	TV2-nyhederne 19.00	DR1 Tv-avisen 21.00	Total	Sendetid	Størrelsesindeks (afrundet)
Asyl/indvandring	2	5	=SUM(B2:C2)	0,0163425925925926	=SUM(E2/E17)*100
Beskæftigelse	1	0	=SUM(B3:C3)	0,00178240740740741	=SUM(E3/E17)*100
Bolig	1	1	=SUM(B4:C4)	0,00578703703703704	=SUM(E4/E17)*100
Sundhed	1	0	=SUM(B5:C5)	0,00299768518518518	=SUM(E5/E17)*100
Uddannelse	1	0	=SUM(B6:C6)	0,0015162037037037	=SUM(E6/E17)*100
Forskning	0	0	=SUM(B7:C7)	0	=SUM(E7/E17)*100
Politik/lov	0	0	=SUM(B8:C8)	0	=SUM(E8/E17)*100
Kultur/kunst	0	0	=SUM(B9:C9)	0	=SUM(E9/E17)*100
Sociale forhold	0	0	=SUM(B10:C10)	0	=SUM(E10/E17)*100
Kriminalitet	8	6	=SUM(B11:C11)	0,0183333333333333	=SUM(E11/E17)*100
Religion	2	6	=SUM(B12:C12)	0,0103472222222222	=SUM(E12/E17)*100
Økonomi	0	0	=SUM(B13:C13)	0	=SUM(E13/E17)*100
Etniske relationer	0	0	=SUM(B14:C14)	0	=SUM(E14/E17)*100
Racisme	0	0	=SUM(B15:C15)	0	=SUM(E15/E17)*100
Andet/generelt	1	0	=SUM(B16:C16)	0,000520833333333333	=SUM(E16/E17)*100
Total	=SUM(B2:B16)	=SUM(C2:C16)	=SUM(B17:C17)	=SUM(E2:E16)	=SUM(F2:F16)